

СЛУЖБЕНИ ЛИСТ ОПШТИНЕ ШИД

Година IV
Број 9/2016

Шид
28. април 2016. година

Република Србија
МИНИСТАРСТВО ПОЉОПРИВРЕДЕ И
ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
Број: 320-00-03247/2016-09
Датум: 18. април 2016. године
Београд
Немањина 22-26

На основу члана 13. став 4. Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју („Службени гласник РС”, бр. 10/13, 142/14 и 103/15),

Министар пољопривреде и заштите животне средине доноси

РЕШЕЊЕ

о давању претходне сагласности на Предлог програма мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја за подручје територије општине Шид за 2016. годину

I.

Даје се претходна сагласност на Предлог програма мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја за подручје територије општине Шид за 2016. годину (у прилогу Решења и чини његов саставни део), који је доставила Општинска управа општине Шид, дописом број: 320-154/IV-16 од 4. априла 2016. године.

II.

Ово решење доставити Општинској управи општине Шид, на даљу надлежност.

Образложење

Општинска управа општине Шид доставила је Министарству пољопривреде и заштите животне средине, ради давања претходне сагласности, Предлог програма мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја за подручје територије општине Шид за 2016. годину (у даљем тексту: Предлог програма).

Чланом 13. став 1. Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју („Службени гласник РС”, бр. 10/13, 142/14 и 103/15 - у даљем тексту: Закон), прописано је да органи аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе могу да утврђују мере подршке за спровођење пољопривредне политике за подручје територије аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, осим директних плаћања, а која се не односе на регресе за трошкове складиштења у јавним складиштима, регресе за репродуктивни материјал, и то само за вештачко осемењавање, као и мере политике руралног развоја за подручје територије аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе.

Чланом 13. став 3. Закона прописано је да се средства за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја обезбеђују у буџету аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе и користе се у складу са програмом подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја.

Одредбом члана 13. став 4. Закона прописано је да програм подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја доноси надлежни орган аутономне покрајине, односно надлежни орган јединице локалне самоуправе, уз претходну сагласност министарства надлежног за послове пољопривреде.

Чланом 13. став 5. Закона прописано је да подршка спровођења пољопривредне политике и политике руралног развоја у аутономној покрајини и јединицама локалне самоуправе не може бити у супротности са Националним програмом за пољопривреду и Националним програмом руралног развоја.

Имајући у виду чињеницу да нису донети национални програми руралног развоја и за пољопривреду за следећи програмски период, не постоји важећи национални програм са којим је могуће извршити упоређивање достављеног Предлога програма, односно утврдити усклађеност мера подршке које су наведене у достављеном Предлогу програма.

Имајући у виду да су достављеним Предлогом програма утврђене мере подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја за подручје територије општине Шид за 2016. годину, да су средства обезбеђена у буџету општине Шид, као и да мере утврђене Предлогом програма, нису у супротности са одредбом члана 13. став 1. Закона, којим је јасно прописано које врсте мера подршке не могу да утврђују органи аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, решено је као у диспозитиву.

ДРЖАВНИ СЕКРЕТАР
проф. др Зоран Рајић
по овлашћењу министра
број 119-01-13/2/2015-09
од 12. јануара 2015. године

На основу одредбе члана 13. став 4. Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју („Сл. Гласник РС“ број 10/13, 142/14 И 103/15), члана 46. став 1. тачка 2. Закона о локалној самоуправи, («Сл. гласник РС», број 129/07), члана 59. став 1 тачка 2. Статута Општине Шид («Сл. лист општине Шид» број :18/15-пречишћен текст), члана 20. став 1. тачка 2. Одлуке о Општинском већу («Сл. лист општина Срема» бр. 25/08), уз претходну сагласност Министарства пољопривреде и заштите животне средине број : 320-00-03247/2016-09 од 18. априла 2016. године, Општинско веће општине Шид је на седници одржаној 28.04. 2016. године, донело

ПРОГРАМ ПОДРШКЕ ЗА СПРОВОЂЕЊЕ ПОЉОПРИВРЕДНЕ ПОЛИТИКЕ И ПОЛИТИКЕ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА ОПШТИНЕ ШИД ЗА 2016. ГОДИНУ

Овим програмом уређује се коришћење средстава Буџета Општине Шид одређених за пољопривреду и рурални развој Општине Шид као подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја за територију Општине Шид за 2016. годину, у складу са одредбама Закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју („Службени гласник РС“ бр. 10/2013, 142/2014 и 103/2015).

Опште информације о општини Шид

Географске карактеристике

Општина Шид се налази у југозападном делу Војводине на шумовитим обронцима Фрушке Горе, те се 42,96% територије Општине простире на овој планини. Целом површином простире се у јужном делу Панонске низије. Територија општине је на тремеђи Републике Србије, Републике Хрватске и Републике Српске што представља изузетан привредни потенцијал за инвестициона улагања. Општина Шид припада Сремском округу и граничи се на североистоку са општином Бачка Паланка (око 15km), на истоку и југоистоку са општином Сремска Митровица (око 45km). На југу

и југозападу од општине Шид налази се Република Српска (око 16,5km), а на западу и северу је Република Хрватска (око 110km). Општина Шид заузима површину од 687km², представља 3,2% покрајинске територије.

Шид спада у групу 10 највећих општина у АП Војводини. На њеној територији се налази 19 насеља (Адашевци, Бачинци, Батровци, Беркасово, Бингула, Вашица, Вишњићево, Гибарац, Ердвик, Бикић До, Илинци, Јамена, Кукујевци, Љуба, Моловин, Моровић, Привина Глава, Сот, Шид) и 19 катастарских општина (Адашевци, Бачинци, Батровци, Беркасово, Бингула, Вашица, Вишњићево, Гибарац, Ердвик, Ђипша, Илинци, Јамена, Кукујевци, Љуба, Моловин, Моровић, Привина Глава, Сот, Шид). Према попису становништва из 2011. године на подручју општине живи 34 188 становника, што чини 1,77% покрајинског становништва. У поређењу са пописом из 2002. године на територији општине Шид забележен је пад становништва за 12,67%.

Са општинама суседних држава Републике Српске и Републике Хрватске општина Шид је повезана магистралним и регионалним путевима као и железничком мрежом. На општинској територији постоји пет граничних прелаза са Хрватском (Сот, Батровци, Љуба, Товарник и Шид). Гранични прелаз „Батровци“ налази се на међународном путном правцу Е-70. Од њега се ка северу одваја магистрални правац који се у Шиду рачва на северозападни крак ка граничном прелазу Товарник и североисточни правац ка граничном прелазу Сот. Од 1974. године и изградње моста преко Дунава код Илока и Бачке Паланке, магистрални путни правац на којем је гранични прелаз Сот је изузетно добио на значају и на тај начин позитивно допринео побољшању општинског географског положаја.

Шид се налази на нашој највећој железничкој магистралу Јесенице - Љубљана - Загреб - Београд - Ниш - Скопље - Ђевђелија. Јужно од Шида на удаљености 9,6 километара налази се модеран ауто-пут који повезује Средњу и западну Европу са Југоисточном Европом и Блиским истоком. Већина насеља општине Шид је лоцирана на поменутих путним правцима. Она

која нису, међусобно су повезана асфалтним путевима.

Велики део Општине се налази поред река Саве, Босути и Студве и вештачких језера код Ердевика и Сота. Сава чини јужну, најдужу природну границу општинске територије. Иако је она пловна, нема никакав саобраћајни значај за општину. Друге природне границе су делови мањих водених токова, као што су Студва (9 km), Смогва (3,5 km), Дебрња (2 km).

Релјеф

На територији општине Шид јасно се издвајају лесне заравни и лесна тераса, као и алувијална раван. У погледу изражености релјефа, највећу надморску висину имају падине Фрушке горе од 240 до 294 м (тригонометријска тачка Лиске). Оне се протежу правцем исток-запад на дужини око 20 km северним делом општине. Од пет површи констатованих на Фрушкој Гори, на територији општине Шид се налазе две најниже. Виша се простире од 240 до 270 метара, а нижа од 200 до 220 метара надморске висине.

Сремска лесна зараван се јавља на висинама од 130 до 150 m северозападно од Шида и око Ердевика и од 110 до 120 m западно и југозападно од Ердевика и у близини Шида. Нижа лесна зараван је препозната јужно од више. Поред сурдука и вододерина, које највише проблема праве у сеоском насељу Љуба, у зони лесних заравни јављају се клизишта, а најпознатија се налазе у атару сеоског насеља Сот. Јужно од лесних заравни налази се лесна тераса, која се, јављајући се у фрагментима, протеже целом ширином општине све до алувијалне равни. Она је на 10-20 m нижој надморској висини од лесне заравни.

Најстарија насеља су настајала на овом геоморфолошком елементу, јер није спадао у плавлена подручја, а пружао је добре услове за развој земљорадње. Алувијална раван, хипсометријски најниже земљиште у општини, захвата остатак површине општине. Високе подземне воде и мноштво површинских токова

снажно утичу на прилике на алувијалној равни у општини Шид.

Клима

Климатске карактеристике општине Шид сврставају је у умерено континенталну област. Микроклиматске разлике постоје, због математичко географских и орографских разлика. Фрушка гора је положајем, висином и вегетацијом велики климатски модификатор. На Фрушкој годи су температуре ниже, а количина падавина виша у односу на друге делове Срема. Просечна вредност средње годишње температуре ваздуха у општини Шид износи 11,00С. Према метеоролошкој станици Шид, доминантан ветар је кошава. То је југоисточни ветар (233%), који се најчешће појављује крајем јесени и почетком лета доносећи ведро и суво време. Међутим, по честини јављања, кошави је врло близак ветар из северозападног правца (225%). Он дува у топлијем делу године и доноси облачно време и падавине. Други ветрови су све слабије учестали следећим редом: источни, североисточни, северни, западни, југозападни и јужни.

Тишине су на 1.000 мерења годишње просечно регистроване 72 пута. Брзине ветрова на територији општине Шид достижу 3,4 м/с. Веће брзине од просечне постижу источни и северозападни ветрови. Висина падавина опада од запада према истоку општине. Јужни део општине има густу каналску мрежу, велике површине под шумом, доста мочварног земљишта, па је у њему испаравање веће, а самим тим и могућност за појаву падавина. Поред тога позната депресија у долини Саве привлачи топле и влажне масе, односно велике количине падавина. Надморска висина повећава количину падавина. Тако је и у случају северног дела општине у којем се налази Фрушка гора. Према томе, најмању количину падавина на територији општине Шид добијају места у њеном централном делу.

Хидрографија

Општина Шид се налази поред река Саве, Босута и Студве и вештачких језера код Ердевика и Сота. Поред површинских, територија општине Шид богата је и подземним воденим токовима. Најквалитетнији извори налазе се на падинама Фрушке горе. Вода најближа топографској површини лесне заравни лежи на дубини од 30 – 40 метара. На лесним терасама плитка издан се јавља на 8-10 метара дубине, што зависи од микрорељефа земљишта. Горња површина издани јако осцилира.

Питку воду становништво лесне терасе добија из артешких бунара. Дубока издан се јавља на 80-200 метара дубине. Укупан број артешких бунара 1984. године у општини Шид је износио 36, и то је рачунато без бунара на ондашњим пољопривредним добрима и оних који су ископани на приватним поседима. Град Шид се од 1972. године снабдева водом регионалног водовода који доводи воду са бунара из околине Сремске Митровице. Водоводи постоје и у неким сеоским насељима, као на пример у Вишњићеву од 1975, Јамени, Батровцима, Адашевцима, Вашици, Гибарцу, Бачинцима, Кукујевцима итд. Извори термалне воде постоје између насеља Љуба и Ердевик и у близини Илинаца.

Највећу густину површинске хидрографије има лесна тераса, а најмању лесна зараван. Сава тангира општину на дужини од 16,5 км, али има велики значај за њене водне прилике. Скоро цела општинска територија гравитира њеном сливу. Воде са територије катастарске општине Моловин отичу потоком Добра вода у Дунав. Савине притоке су Босут са Студвом. Босут је присутан петином свога тока на општинској територији, односно у дужини од 38 км. Претпоставља се да су ове реке напуштени токови Саве. Бројни су каналисани токови, као што су: Шидина, Јелисаветин канал, Борис Блато, Драгановци, Бепуш и друго.

Укупна дужина каналске мреже износи 667,2 км, али она није довољна за ефикасно одводњавање. Забарене површине су Слезен бара из слива Босута и Брег из слива Студве. Најпознатија водена акумулација општине Шид је Сот који постоји од 1980. године. Сот је изграђен у долини Шидине и има више функција, међу којима

треба поменути заштиту од ерозије, регулисање заустављања поплавног таласа, водоснабдевање, одмор и рекреација. У долини потока Мохарач, североисточно од Ердевика, изграђена је већа акумулација исте намене.

Педолошки покривач (земљиште)

На територији општине Шид разликује се тринаест врста земљишта. Топографску површину општине Шид изграђују земљишта настала распадањем седиментних стена, леса и алувијалних наноса. У планинском делу, на лесној подлози, заступљени су деградирани чернозем, гајњача, смеђа карбонатна земљишта понегде еродирана, чернозем заруђени карбонатни и др. На лесној заравни фромирао се чернозем карбонатни и безкарбонатни и чернозем са знацима ранијег забаривања.

На лесној тераси присутни су чернозем карбонатни и бескарбонатни, ливадска црница карбонатна, ливадска црница са знацима заслањивања, а према Босуту и Сави јављају се ритске црнице, ливадска црница бескарбонатна, ливадска црница огајњачена, мочварно глејно земљиште, алувијална земљишта различитог састава и друго.

Изузимајући чернозем и ливадске црнице, тачније поједине њихове типове, доста општинског земљишта је врло скромне продуктивности. Томе је допринео нерегулисан режим вода. Осим отежане обраде ових земљишта, проблем су и честа забаривања површинских вода, као и висок ниво подземних вода, нарочито дуж токова Саве и Босута. На основу педолошке карте, рејони највеће ратарске производње налазе се на земљиштима лесне заравни и лесне терасе.

Биогеографске карактеристике

На територији општине Шид издваја се неколико појаса биљног и животињског света. Фрушкогорска област се дели на три биогеографска појаса: планински појас, појас лесне заравни и појас долињских равни. Планински појас је представљен листопадним шумама (храст, цер,

липа, багрем), док се четинари (оморика, јела) јављају на малим површинама. На мањим нагибима су виногради и воћњаци. Животињски свет чине дивље свиње, срне, фазани итд. Представници орнитофауне су орао крсташ, кос, царих, славуј, сеница и др. Иницијална вегетација општине Шид била је степска панонска вегетација, али је она углавном замењена разноврсним културним биљем. Међу њиме доминирају жита, индустријско и крмно биље, воће и поврће. Нису утврђене оштре границе између биљног света терасе и алувијалне равни. Овде су типични представници фауне домаће животиње и ситна дивљач, као што су препелице, јаребице, зечеви и друго.

Самоникла биљна вегетација се задржала поред путева и канала, у мањим депресијама, барама и на слатинастим површинама. Чине је штир, чичак, коприва, зубача, булка, хајдучка трава, троскот, паламида, камилица и др. На мањим слатинастим површинама заступљене су ниске траве и коровске биљке. Барску вегетацију у влажнијим пределима општине, поред већих водених токова, представљају локвањи, љутићи, сита, рогоз, шевар, дрезга, трска и друге. Алувијална равна Саве је највећим делом покривена листопадним шумама (храст, граб, јасен, брест и других меких лишћара).

Људски ресурси

Кретање становништва од краја Другог Светског рата па све до пописа 2011. године има врло занимљив тренд, те се на територији општине Шид периодично бележио и пораст и пад броја становника. Према попису из 2011. године, на територији општине Шид живи 34.188 становника што је у поређењу са пописом из 2002. године мање за 12,67%.

Велика општинска површина и на њој велики број насеља условио је да се она међусобно разликују, између осталог и по величини популације. На то је веома утицао географски положај. Тенденције кретања становника су у већини насеља идентичне са кретањем становништва општинског становништва. Према

подацима Републичког завода за статистику и попису становништва из 2002. и 2011. године, у насељима општине Шид видно је забележен пад броја становника. Уколико се узме у обзир да је попис 2002. године вршен након великих миграција становништва узрокованих ратним догађањима на просторима бивше СФР Југославије, те извршимо поређење броја становника општине у односу на попис становништва из 1991. године, уочићемо благи пад броја становника.

Од краја Другог светског рата, односно од пописа становништва 1948. до пописа становништва 1971., густина становништва у општини Шид је расла. На раст су позитивно утицали и позитиван природни прираштај и имиграција. Потом је дошло до њеног смањивања. На смањивање густине становништва су негативно утицали негативан природни прираштај и емиграција, који су настали, у другој половини XX века, првенствено из економских разлога. Према резултатима пописа становништва 2002. године густина становништва општине Шид је поново увећана и њена вредност је превазишла све до сада постојеће. Увећање је последица великих миграционих кретања која су настала као резултат сецесионих процеса на простору бивше СФРЈ и грађанског рата. Позитиван допринос миграција демографском развоју фрушкогорске области последица је избеглиштва. Анализирајући по насељима, највећи број избеглица доселио се у Шид (око три хиљаде).

Природно кретање становништва

У периоду од 1971. до 2002. године, стопе наталитета су се кретале од 8,9‰ (1994 и 2002), у години након велике економске кризе у Југославији и у последњој поматраној години, до 13,7‰ (1985) и 13,8‰ (1980), у годинама када је још стандард становништва био задовољавајући. Имајући у виду да резултати пописа становништва који је вршен у 2011. години, за очекивати је да ће тренд бити на нивоу последњег пописа становништва.

Иако веће флукуације нису уочене, стопа наталитета има тенденцију смањивања крајем XX и

почетком XXI века. Према параметрима природног кретања становништва, морталитет је до 1981., изузевши 1972., имао мање вредности од наталитета. Од 1981. до 1989. године долазило је до изједначавања вредности наталитета и морталитета, и наизменичног преплитања величина њихових вредности. Од 1990. године, вредност морталитета се у односу на наталитет повећава. Према томе, најмањи морталитет забележен је 1973., у време завидног стандарда становништва, када је износио 8,8%, а највећи у години НАТО агресије 1999., када је имао вредност од 16,7%.

Шид је губио становништво комбинацијом негативног природног прираштаја и миграционог салда. Демографско пражњење руралног залеђа, изузев приградских насеља, насупрот концентрацији становништва у урбане центре онемогућава равномеран развој територије регије и изазива многобројне негативне последице, како на једној тако и на другој страни.

Механичко кретање становништва

Мање од половине становништва општине Шид, према попису становништва 2002. године, чини домицилно становништво. Домицилно становништво има већину у половини насеља општине Шид, као што су: Љуба (63,7%), Вишњићево (60,8%), Батровци (60,3%), Моловин, Адашевци, Ердевик, Илинци, Бингула и Јамена. То су насеља, осим Ердевика и Адашеваца, која су популационо мања или су периферно лоцирана. Најмање домицилног становништва има у Кукујевцима (10,3%), Гибарцу (13,0%), Привиној Глави (35,3%), Моровићу (36,7%), Беркасову (38,7%) итд. То су насеља која су веома близу општинског средишта. Поменути закључци изведени су на основу генерализације, јер у оба случаја постоје насеља која у томе одступају. На пример Адашевци су веома близу Шиду, а имају више домицилног становништва од Моровића, који је нешто даље. Могуће да је на то утицала и етничка структура становништва или неки други слични феномен. Према пореклу, међу досељеним становништвом у општини Шид доминира

становништво са простора бивше СФРЈ (63,3%), потом становништво које се кретало унутар општинских граница (21,0%), док је сваки десети (9,6%) досељени са територије друге општине.

У општини Шид забележено је константно губљење становништва, где је само у задњем периоду забележена позитивна стопа миграционог салда. Ова кретања одраз су снажног, али неравномерног економског и функционалног развоја простора.

Током последње деценије становништво је често из етничких разлога стално или привремено мењало место живљења. Одлазили су у насеља у којима су њихови сународници имали већину и на тај начин се осећали безбедније. Удели досељених у међуопштинским миграцијама су највећи у следећим насељима: Љуба (33,5%), Бингула (30,7%) и у Ердевику (22,9%).

Према подацима пописа становништва из 2011.године, од 34.053 становника општине Шид, дневни мигранти чине 7,6% становништва. Уколико би се усмерили на доступне податке пописа из 2002.године, чак 3/5 дневних миграната (60,9%) општине Шид представља активно становништво. Међу њима, мушко становништво (69,7%) више мигрира од женског (30,3%).

Дневни мигранти активног становништва општине Шид су класификовани према месту на коме раде. Резултати показују да више од 4/5 (87,8%) дневних миграната радно активног становништва општине Шид остварује своје приходе у неком од општинских насеља, најчешће у општинском средишту. Полна структура дневних миграната активног становништва показује да женска популација доминира у унутаропштинским, а мушка у миграцијама ка другим општинама, које су у случају општине Шид и удаљеније.

Од укупног броја дневних миграната општине Шид, ученичка и студентска популација чине скоро 2/5 (39,1%) мигрантске популације. У овој групи дневних миграната преовлађује женско становништво (50,4%) у односу на мушко (49,6%). Више од 4/5 (89,5%) дневних миграната ученика и студената чине ученици. Доминација ученичке над студентском популацијом је очекивана.

Полно старосна структура

Према подацима РЗС из 2002. године, према полној структури, женска популација преовлађује у већини насеља општине Шид. Мушко становништво је бројније од женског само 1/3 укупног броја насеља, као што су: Бикић До, Бингула, Кукујевци, Моловин, Привина Глава и Сот. У насељима општине Шид, однос женске и мушке популације се међусобно разликује. Стопа феминитета се креће од 938,6 у Привиној Глави, насељу са најмање становника у општини Шид, до 1.162,2 у Батровцима, насељу крај аутопута Е70, које такође карактерише мали број становника. Према томе, може се закључити да се полна несразмера јавља у популационо малим насељима. Просечна старост становништва општине Шид износи 42,55 година. Млађе становништво од општинског просека живи само у општинском средишту, Шиду (38,1 година). Највећа просечна старост забележена је у Привиној Глави (44,4), Батровцима (43,8) и Илинцима (43,3), популационо мањим насељима који су слабо саобраћајно повезани са Шидом.

Највећи део популације, више од 2/3, општине Шид налази се у највећој старосној категорији 15-65 година. Старосна група најстаријег становништва, 65 и више година, већа је од групе најмлађег становништва. Према томе, не постоје услови за нормалан популациони развитак општине Шид.

Социоекономска структура

У општини Шид, активно становништво чини више од 2/5. Издржавано становништво има удео који је по вредности само 5,1% мањи од активног. Пожељно је да нека популација има велику категорију издржаваног становништва, уколико га чине деца. Међутим, имајући у виду податке добијене анализом старосне структуре, може се закључити да се у категорији издржаваног становништва налазе и стара лица без примања. Удео становништва која имају личне приходе износи 17,1%. То значи да на једног активног „долази“ 1,3 становника за које треба обезбедити

средства, било за пензије код лица са личним приходима, било за издржавано становништво.

Највише активног становништва има у Кукујевцима (49,3%) и Привиној Глави, а најмање у Ердевику (37,1%). Највише лица са личним приходима, скоро сваки пети становник, забележено је у Беркасову (21,5%), Ердевику (20,7%) и у Батровцима (20,3%). У Моловину (10,7%), Кукујевцима (12,9%), Љуби (13,8%) и Јамени (14,6%) има најмање лица са личним приходима. Ни удели издржаваног становништва нису уједначени у насељима општине Шид. Они прелазе трећину становништва и крећу се од 34,5% у Привиној Глави до 43,7% у Моровићу. У активном становништву удео жена се креће око 1/3.

Делатност становништва

У општини Шид најзаступљенија привредна грана којом се становништво бави је пољопривреда. Више од трећине становништва (35,8%) у овој грани остварује приходе. По заступљености, поред пољопривреде, издвајају се делатности везане за индустрију хране и пића, пословне услуге, текстилну индустрију и грађевинску индустрију.

Насеља општине Шид се разликују по доминантности одређених привредних делатности. Пољопривреда не доминира у свим општинским насељима. Удео запослених у пољопривреди прелази 75% у Бингули, Јамени и Љуби. Становништво Бачинаца, Беркасова и Шида, које је запослено у прерађивачкој индустрији представља више од петине. Више од сваког десетог становника Шида, Беркасова и Гибарца је запослено у трговини, оправци моторних возила, мотоцикала и предмета за личну употребу и домаћинство.

Уколико се све делатности сажму по привредним секторима, у примарни, секундарни и терцијарни, као и квартални који означава непривредне делатности, добијају се следеће чињенице. По општинском просеку, већина становништва, је запослена у примарном сектору, више од трећине, у кварталном четвртина, у

секундарном, петина и у терцијарном сектору скоро петина. У поређењу са покрајинским просеком, 1,6 пута више запослених се бави примарним делатностима, приближно исто у кварталном, десетак процената мање у секундарном и нешто мање у терцијарном.

Према насељима, поменути однос запослених у пољопривреди је идентичан са односом из примарног сектора. Секундарне делатности су највише присутне у Бачинцима (32,8%) и Бекасову (30,2%), док је најмањи удео у Јамени (3,2%) и Бингули (3,7%). Подаци за терцијарни сектор показују да је он најразвијенији, са уделом преко 1/5, односно већим од општинског просека, у Шиду (27,7%), Гибарцу (21,6%) и у Беркасову (21,5%). „Симболично“ присуство овог сектора је у Бингули (3,4%), Моловину (3,3%) и Љуби (2,7%). Подаци везани за кварталне делатности се такође веома разликују. Највише становништва које остварује приходе за живот у непривредним делатностима насељава Шид (38,4%), Привину Главу (35,7%) и Бикић До (33,7%), а најмање Љубу (9,1%) и Илинце (9,7%).

Незапосленост

Према подацима службе за запошљавање, филијале у Сремској Митровици, новембра 2011. године на територији општине Шид било је укупно 3.577 незапослених од чега је 49,87% женска популација. Већину незапослених чини становништво са стеченим првим степеном стручне спреме (основно образовање) и то 34,5 одсто. Становништво са завршеном средњом школом, односно стеченим трећим степеном (23,65%) и четвртим степеном (27,9%) чини око ¼ укупног броја незапослених. Најобразованије становништво, односно становништво са завршеним вишим и високим образовањем, је најмање незапослено и чини свега 4,56% незапослених. Највише незапосленог женског становништва има завршен први (49,43%), четврти (58,14%) или трећи (39,48%) степен стручне спреме. Врло слична ситуација је и у целом сремском округу где је од 27.926 незапослених, 50,27% женске популације.

Висина незапослености у општини Шид у зависности од старосног доба је приближно подједнака, с тим да се може нагласити да је број незапослених старосне доби од 40 до 65 година незнатно мањи у односу на незапослена лица старости од 15 до 39 година. Ако се посматра родна припадност и старосна доб од 15 до 39 година, око 54% женске популације је незапослено, док се код лица од 39 до 65 година старости стопа незапослености креће око 46%.

Образовна структура

Удео неписменог становништва у општини Шид је (2,7%) врло близак вредности покрајинског просека (2,5%). Неписмено женско становништво у општини Шид нешто више заступљеније од неписменог женског становништва Војводине. Мушки део неписмене популације општине Шид има исту вредност као и војвођански просек, али он чини само мање од 1/5 (18,5%) неписмених општине. И ова вредност је за 0,7% мања од Покрајинске (19,2%). Иако је периферно лоцирана, у односу на главни град, општина Шид не заостаје у писмености од покрајинског просека.

Према старосним групама, више од 2/3 неписменог становништва у општини Шид се налази у најстаријој групи (65 и више година). Овакав резултат је очекиван, јер је тај део становништва провео своју младост у времену када описмењавање и похађање школе није било обавезно. У прошлости, у ондашњем патријархалном друштву, женска деца су ређе школована у односу на мушку. Зато је постоји доминација неписменог женског становништва у односу на мушку.

Домаћинства

Укупан број домаћинстава у општини Шид је раста до 1971., након чега је забележен тренд смањења, да би по подацима пописа становништва 2002. године био поново увећан. Кретање бројева

домаћинства у насељима општине Шид од пописа становништва 1948. до 2002. веома разликује. Оно у већини насеља флукутира, односно повећава се и смањује. У општинском средишту се константно повећава, док се у мањем броју насеља од пописа становништва 1961. или 1971., као што су Батровци, Бингула, Ердевик, Јамена, Љуба и Сот, смањује. Константно смањивање броја домаћинства забележено у популационо мањим насељима од којих се део не налази на прометним путним правцима. На флукутирање броја становника, које се најчешће одликује његовим повећавањем, према резултатима пописа становништва 2002. године, последица је интензивирања имиграционих процеса у општини Шид током последње деценије XX века.

Иако је 2002. године забележен раст броја домаћинства који је пратио и раст броја становника општине, према попису становништва из 2011. године, дошло је до поновног пада броја домаћинства на 12.331 што је пад од 7,7%. Узрочно последична повезаност постоји управо са бројем становника који је у општини Шид према попису становништва из 2011. године опала за 12,7%.

Стање животне средине и инфраструктура у општини Шид

На подручју општине Шид, а посебно насеља Шид постоје привредни субјекти, који својим производним процесом делимично или у значајној мери угрожавају квалитет животне средине. Постојање низа нерешених проблема интензивног саобраћаја такође директно или индиректно оптерећују стање животне средине. Општина Шид није израдила Локални еколошки акциони план (ЛЕАП) који би на свеобухватан начин анализирао стање животне средине у Општини и предложио активности за унапређење стања животне средине.

Проблеми загађивања ваздуха се у насељеним местима јављају као последица емисије неких индустријских загађивача, и као последица комуналног загушења у периоду ложења, пошто у општини није урађена гасификација. Низ ових

проблема се, на жалост, употпуњује комплексним проблемима саобраћаја. Емисије аерозагађења и буке у седишту општине али и у другим насељима су последице локалног и транзитног саобраћаја чији велики интензитет изазива чињеница да преко општине пролазе регионални (3) и магистрални путеви (2) па и међународни аутопут Београд-Загреб, као и близина граничних прелаза. Засад није покренут пројекат изградње обилазнице око насеља Шид ради разрешења овог комплексног проблема.

У вези индустријских загађивача треба истаћи да се у зависности од врсте загађивања, и на основу Закона о заштити животне средине предузимају техничко-технолошке мере заштите, увођењем одговарајућих врста филтера и уређаја за пречишћавање загађујућих гасова. У Victoria-Oil А.Д. Шид је постављен је електростатички филтер мерења емисије загађујућих материја и провера ефикасности филтера је у току. У осталим индустријским објектима (котларницама) као гориво се користи мазут.

Превелики интензитет транзитног и месног друмског саобраћаја може да доводи до повремених загађења, због чега би било неопходно пратити квалитет ваздуха по извесном плану и у односу на саобраћајне прилике.

Квалитет водних ресурса

Квалитет воде Саве је у директној вези са узводним загађивачима и протоком воде, односно могућношћу реке да се самопрочишти. Сава је III категорије и може се користити као индустријска вода или вода за наводњавање у пољопривреди, уз сталну проверу квалитета и спречавања опасности од акцидентата. Босут у недостатку протицаја у летњем периоду, постаје бара у којој долази до појаве цветања воде, потрошња кисеоника порасте, појављује се трулење те долази до ослобађања метана и амонијака, а квалитет воде нагло опада са II категорије на IV категорију.

“Шидина” као мелиорациони канал требало би да има воду II категорије, међутим после улива фекалне канализације Шида, низводно од пруге Београд-Хрватска, канал постаје колектор

отпадних вода, у којем нема живог света. Због малог протока, моћ самопречишћавања не постоји, а вода је IV категорије квалитета, готово без кисеоника са анаеробним процесима.

Вода овако лошег квалитета изазива и оштећења на водопривредним објектима који се налазе на самом каналу. Оштећују се метални и бетонски елементи на црпној станици „Шидина“ у К.О. Адашевци. Због велике количине нутријената на косинама је изражена појава пораста коровског и дрвенастог биља (багремца, штира, амброзије) као и емерзних корова (трска, палацка). Ове биљне врсте отежавају одржавање каналске мреже пошто захтевају континуиране радове током целе године што је готово немогуће. Ово загађење отежава одржавање канала, јер измуљени материјал није могуће депоновати на обали, него га треба одвозити на посебно уређене депоније где неће утицати на квалитет подземних вода.

Изградњом квалитетних пречистача отпадних вода правилно димензионисаних спречиће даље неповољне утицаје на каналску мрежу, а самим тим и на животну средину.

Подручје је богато подземним водама, нарочито јужни низијски део. Артечка издан се креће већ на дубини од 50 м па даље. Воде су слабо минерализоване са вишком гвожђа, у зависности од локалитета. Фреатска издан се креће већ од дубине од 0,5 м. Артечка издан се користи углавном за снабдевање водом за пиће. На територији општине има неколико десетина оваквих бушених бунара, који неконтролисано теку и црпе драгоцене резерве најквалитетније воде.

Проблем текућих и чврстих отпадака и загађивање земљишта и подземних вода

На територији Општине не постоји квалитетан реципијент за (пречишћене) отпадне воде мада у насељу Шиду је изграђена канализација, те се отпадне воде без пречишћавања одводе у поток Шидина одакле се даље уливају у реку Босут. Недавно је пуштен у рад мерач протока отпадних вода помоћу којег ће се контролисати динамика и интензитет улива отпадних вода у

реципијент. У плану је изградња примарних пречистача за индустрију – што би било логично, као и изградња пречистача за комуналне отпадне воде, а постоји и пројектна документација за повезивање цевовода за одвођење отпадних вода до Шида односно до места које је предвиђено за изградњу пречистача. Самим тим би се могло реализовати уређење потока Шидина на целој дужини тока.

Заштита природних вредности и културних добара

На подручју Националног парка „Фрушка гора“ што припада територији општине Шид као природног добра I категорије, утврђени су режими I и II степена заштите.

На територији општине су одређене целине као подручја предложена за заштиту која представљају станишта угрожених биљних и животињских врста - природних реткости за које је Уредбом о заштити природних реткости („Службени гласник Републике Србије”, број 50/93) одређен најстрожи режим заштите. Фрушка гора од 1998. године представља међународно значајно станиште птица (ИВА подручје), а од 2000. године поред простора Националног парка, ИВА подручје на територији општине Шид чине станишта очуваних шумских комплекса Балиша и Кордош и акумулације Сот, Брује и Мохарач.

У II степену заштите се налазе “Бања Кулина” код Љубе и долина потока Велешки који се истичу се као биодиверзитетске вредности и значајна станишта угрожених врста инсеката. “Бања Кулина” је локалитет са очуваним састојинама семенског порекла лужњака, граба и цера са липама. Локалитет “Велешки” обухвата долину потока Велешки који се улива у акумулацију Сот. Вегетацију чине лужњак, граб и цер и вештачки подигнуте састојине белог јасена и лужњака. На овим локалитетима су издвојене две врсте осолених мува.

У III степену заштите су појединачна стабла и групе стабала (групе стабала црног ораха на пределу Косача, стабло букве код предела Бања, састојина гвозденог дрвета у шуми Маруша,

састојина црног ораха у шуми Маруша), биодиверзитетске вредности (акумулација Сот и ловни резерват Ворова). Ван подручја Националног парка, на локалитетима шумских комплекса ШГ “Ср. Митровица”, су природна добра за које је у поступку ревизија заштите.

Стање инфраструктуре

Пројекат изградње дистрибутивне гасне мреже за свих 19 насељених места у шидској општини започет је новембра 2011. године. Овим пројектом планирана је изградња око 45 километара гасовода високог притиска од Сремске Митровице до Шида, као и 272 километра дистрибутивне гасне мреже, која ће омогућити снабдевање гасом свих 19 насељених места у општини.

Вредност инвестиције износи 16 милиона евра. Новом инфраструктурном инвестицијом општина Шид постаје повољан амбијент за страна и домаћа улагања, као и предуслов за отварање нових радних места.

Водовод и канализација

На систем водоснабдевања који се храни са изворишта “Батровци”, прикључена су насеља: Батровци, Шид, Вашица, Беркасово, Гибарац, Бачинци, Ердевик, Бингула и Кукујевци. Појединачни капацитети бунара се крећу од 5-30 l/s, а укупни капацитет изворишта износи приближно 95 l/s.

Насеља која имају свој индивидуални водовод, а којима газдује ЈКП “Водовод” су Илинци и Батровци. У Адашевцима, Моровићу, Вишњићеву и Јамени постоје индивидуални водоводи, а у надлежности су месних заједница. Фонд за капиталне инвестиције 2009. године, одобрио је средства за изградњу водоводне мреже за село Љуба, а 2010. за Адашевце, Вишњићево и Моровић.

ЈП „Водовод“ је покренуо израду идејног решења за изградњу резервоара у Ердевику који би омогућио стабилизацију притиска, и тиме обезбедио довољно воде за то насеље.

Канализација отпадних вода постоји једино у средишту општине, где је покривеност канализацијом 95%, а количина отпадних вода је око 20-30 литара по секунди. У општини не постоји постројење за пречишћавање отпадних вода те се отпадне воде из канализационог система Шида директно без пречишћавања изливају у Шидину.

Евакуација отпадних вода у осталим насељима општине се и даље врши преко непрописно изведених септичких јама и нужника, чиме се непосредно угрожава животна средина и здравље људи.

Одвођење атмосферских вода у Шиду решено је са делимично зацељеном канализационом мрежом, а делимично са отвореним каналима, док је у осталим насељима решено отвореним каналима положеним уз уличне саобраћајнице са уливом у најближе реципијенте, водотоке, депресије на периферији насеља или непосредно у мелиоративне канале. Канали углавном не врше своју функцију због неодржавања, па су неретко засути и тада постају “упојни канали”.

Стање и квалитет путне мреже унутар насеља

Основни разлози за веома лоше стање путева јесу ратне 90-те године прошлог века када су ти путеви коришћени за енорман број пролазака најтеже ратне механизације. Након тог периода, никада није обављена неопходна реконструкција и рехабилитација због незаинтересованости од стране надлежних институција, затим, отварањем граничних прелаза и терминала делови локалних путева Шид-Вашица-Батровци, Вашица-Адашевци, Моровић-Вишњићево-Босут, постали су ништа мање фреквентни и оптерећени од магистралних и регионалних путева, што је такође довело до веома лошег стања тих путева.

Руковање са комуналним отпадом

Градска депонија у Шиду налази се западно од насеља на удаљености од око 1.500 м, а на површини од око 7 ха. Депоније је попуњена од

око 70%. Дневно депонована количина комуналног отпада износи 100 м³, што се неконтролисано одлаже и свакодневно равна. Са депонованим материјалом се депонује и течни отпад (употребљене технолошке воде из индустрије, из септичких јама итд.), а од потенцијалних секундарних сировина одлаже се метални отпад и отпад од амбалаже, старе отпадне гуме, индустријска отпад. Нема података о томе колики је проценат опасних отпадака.

Опремљеност (инфраструктура) депоније је скромна. Негативни утицај на околину претставља прашина коју ветар подиже са површине депоније, воде од падавина и вода из тела депоније, загађивање подземних вода, не врши се одвођење депонијског гаса (метана), опасност од пожара, експлозије дима, прашине, глодара и инсеката. Нема санационих радњи, праћење стања животне средине за сада још не постоји.

Саобраћај

Примарни значај на територији општине Шид има друмски саобраћај док се железнички саобраћај користи у међународном путничком и теретном саобраћају. Основну везу општине Шид са субрегионима има ауто-пут Е-70 који по својим капацитетима обезбеђује квалитетну повезаност свих насеља са окружењем са одговарајућим нивоом безбедности и нивоом саобраћајне услуге. Све друмске саобраћајнице на простору општине су у лошем или веома лошем стању, изузев пута Е-70.

Густина саобраћајне мреже у општини Шид је различита и зависи од, пре свега, природних услова. Уочава се да већина путева у основи има меридијански правац пружања који је у функцији посредовања у повезивању Бачке са Сремом.

Преко територије општине Шид пролази магистрална пруга дуплог колосека Београд - Загреб и пруга Шид - Бијељина. На магистралној прузи се налазе насеља: Шид, Гибарац, Бачинци и Кукујевци, а на прузи Шид - Бијељина: Шид, Адашевци, Моровић и Вишњићево. Међународни железнички саобраћај се одвија преко граничних прелаза: Шид - Товарник и Сремска Рача. Пруга

Шид-Бијељина привремено не саобраћа за железнички путни саобраћај, а за теретни по потреби. Железничка повезаност са највећим емитивним центрима у земљи, Београдом и Новим Садом, као и Сремском Митровицом и Шапцем, представља значајан потенцијал за развој туризма на територији општине.

Укључивање потенцијала пловног пута реке Саве у прерасподелу транспортног рада, допринело би афирмацији овог јефтиног вида транспорта на нивоу општине.

Телекомуникациона инфраструктура

За квалитетно одвијање телекомуникационог саобраћаја на подручју општине Шид, потребно је изградити квалитетне спојне путеве оптичким кабловским везама, уз све главне и локалне путне правце. У појединим деловима насеља, потребно је изградити примарну и секундарну кабловску мрежу.

У општини Шид сва насеља имају пошту. Стање функционисања фиксне телефоније је у сталном је успону. Уочено је да су некадашње сметње у одвијању телефонског саобраћаја све мање изражене. Проблеми су превазиђени током 2007. и 2008. године. Мобилна телефонија функционише преко провајдера Телеком и Теленор, ВИП.

Развој кабловске телевизије и праћење сателитских телевизијских станица је изнад просека у покрајини и републици, што се објашњава чињеницом да се општина Шид налази на граници према Хрватској и донекле је изолована од центара у Србији релативно сложеном конфигурацијом терена Фрушке горе.

Електроенергетска инфраструктура

На територији општине Шид, постоји изграђена преносна и дистрибутивна мрежа, коју је у циљу квалитетног и сигурног снабдевања електричном енергијом потрошача потребно ревитализовати и обезбедити двострано напајање потрошача. Према поставкама планског решења, насеља и површине у околини насеља, намењени

су туристичко-рекреативним активностима и изградњи кућа за одмор.

Сходно томе, предвиђа се пораст потрошње електричне енергије у сваком од појединих насеља, туристичким локалитетима и викенд зонама. С обзиром на нисконапонску мрежу у појединим насељима општине Шид, неопходна је реконструкција.

Туризам

Туризам и угоститељство у општини Шид по свом уделу у националном доходу спада у ред војвођанских општина са релативно малим учешћем (1,82%). На територији општине Шид могуће је наћи атрактивности које су делимично активирани или очекују туристичку валоризацију.

Утврђивање вредности туристичког значаја извршено је упоређивањем опште вредности са максималном вредношћу и у зависности од процента одређен је туристички значај. Анализа природних реткости истакла је њихов значај, као пресудних фактора у развоју туризма на подручју општине Шид. Највећу општу вредност и туристички значај имају животињски свет ловишта, као и хидрографске вредности, а пре свега акумулације Брује, Мохарач и Сот.

Према просторном плану Републике Србије општина Шид припада туристичкој регији Фрушка гора у оквиру северне туристичке зоне, са основним туристичким активностима као што су: летња рекреација, излетнички туризам, наутички туризам, еколошки туризам, споменички туризам и сл. Према Стратегији развоја туризма Републике Србије општина Шид има потенцијале за развој транзитног, руралног, културног и туризма специјалних интересовања (лов и риболов, пешачење, активности у природи, винске туре, верски туризам и сл.)

Просторним планом Подручја посебне намене Фрушке горе предвиђено је да се на територији општине Шид акценат стави на развој ловног туризма везаног за Ворово, са туристичким центрима: Липовача, Бања Кулина са језером Мохарач, језеро Сот и ловиште Ворово. Поред тога, за развој ловног туризма изузетан значај има

чувено ловиште Моровић. Туристичкој понуди општине Шид доприносе и акумулациона језера Сот, Мохарач и Брује, са богатом флором и фауном.

Шидска општина у целини има повољне карактеристике туристичко - географског положаја: преко њене територије пролазе важне магистралне саобраћајнице које се укључују у међународне саобраћајнице, близина великих емитивних центара: Београда и Новог Сада.

У циљу употпуњавања туристичке понуде, неопходно је интензивно радити на промовисању производа са заштићеним географским пореклом (сремски кулен, вина са географским пореклом), радити на повећању туристичких смештајних капацитета у домаћинствима-етно туризам, обезбедити повезивање винских путева и сл.

Природно - географски туристички потенцијали оријентишу развој туризма на простору општине у смеру ловног, риболовног, излетничког, купалишног и манифестационог туризма. Развоју ових видова туризма погодује богатство хидрографских туристичких мотива и разноврстан биљни и животињски свет, а првенствено фонд дивљачи и рибљи фонд. Остали природни фактори дејствују посредно на све видове туризма.

У будућем развоју туризма на подручју шидске општине велика пажња мора бити посвећена складном димензионисању смештајно - угоститељских капацитета. Смештајни капацитети у ловиштима су на високом нивоу, али у врло малом броју. Неки смештајни капацитети чак прелазе домен ексклузивности, а ресторани су познати по спремању специјалитета од дивљачи. У оквиру Војне установе "Моровић" постоји објекат за смештај туриста, хотел "Вила – Кошута" са 50 лежајева и рестораном.

Највећи број смештајних објеката се налази у ловиштима. Својим природним карактеристика и фондом дивљачи, сва ловишта шидске општине могу да приме много већи број ловаца, тако да постојећи капацитети нису довољни.

Садашњи смештајно - угоститељски капацитети општине Шид не омогућавају развој екскурзионог облика туризма на вишем нивоу. Велика препрека

за његов развој је недостатак пропаганде и маркетинга.

Туристичка понуда шидске општине може се обогатити различитим атрактивним манифестацијама. Поред “Меморијала Саве Шумановића” најзначајнија манифестација су “Дани Преображења”. Тада се на језеру Бруја и у околини приређују уранци, посете виноградима, освећивање грожђа, поетске и музичке вечери, такмичење риболоваца, такмичење ловаца у гађању глиненых голубова. “Дани Преображења” могу бити основа за проширивање понуде, организовањем следећих манифестација: Дани риболова на шидским језерима; Дани спорта на шидским језерима; Дани вина у Ердевику; Ликовна колонија наивних сликара.

Вештачка језера на подручју општине имају највеће могућности за организовање манифестационог туризма. Ове манифестације би требало да имају спортско - рекреативни, културно - забавни и туристичко –угоститељски карактер.

Културни туризам

Археолошка налазишта

Археолошки локалитет Градина налази се у Градини, које је насеље обалског типа, на левој обали Босута, између Вашице и Батроваца. Прва археолошка ископавања започета су 1964. године, а са прекидима се радило до 1988. године. Од великог броја пронађених и конзервираних предмета у Шиду је изложено само 250 (пехари, лонци, тањери, секире, зделе и златни накит).

Археолошки локалитет Беркасово налази се Североисточно од Шида где су откривени трагови насеља из млађег каменог доба, као и остаци римских гробова, керамике и накита. На месту Телек су 1955. године откривене две позлаћене римске кациге, са натписима и драгим камењем. Овај најзначајнији археолошки налаз шидске општине, и један од најзначајнијих открића у Војводини, потиче из 9. века наше ере. У близини поменутог локалитета нађени су остаци грађевина

који потичу из средњег века. На локалитету “Турски шешир”, оивичен дубоким шанцем, сместио се град Деспотовац, који је као утврђење саграђен у 15. веку.

Дела са споменичким и уметничким својствима

По ободу Фрушке горе смештено је 17 православних манастира изграђених крајем 15. и током 16. века. Ови манастирски комплекси, већином обновљени у 18. веку, чине јединствену културно-историјску целину српске барокне уметности чија је духовна и едукативно-туристичка улога од изузетног значаја. Манастир Свете Петке у Беркасову, се налази на два километра северозападно од Шида. У саставу споменичког комплекса парохијалне цркве, налази се Црква Свете Параскеве - Св. Петка, смештена у лепој ували на потезу Ашман, окружена шумом и виноградима. Испод самог темеља, на источној страни цркве налази се уређен извор, чија се вода у народу сматра лековитом и чудотворном. Манастир Привина Глава са црквом Светих Архангела Михаила и Гаврила из XII века се налази на крајњим западним обронцима Фрушке Горе.

Меморијални комплекс “Сремски фронт” подигнут је у част погинулих бораца приликом пробоја Сремског фронта, 1945. године, и налази се 9 км јужно од Шида, у непосредној близини магистралног пута Е - 70. Целокупан споменички комплекс простире се на површини од 28 ха и постављен је правцем којим се одвијао пробој фронта. У знак сећања на слепог гуслара, Филипа Вишњића, на његовом гробу у селу Вишњићеву (тада село Грк), подигнут је 1887. године, заузимањем школске омладине, споменик у виду високе танке пирамиде од гранита.

Културне установе

Од културних установа, у Шиду, налази се Меморијална кућа сликара Саве Шумановића. У унутрашњости куће налази се аутентичан, бидермајер намештај који је Шумановић користио, као и његов атеље. Адаптирана је и обновљена 1997. године и под заштитом је Завода за заштиту

споменика културе. У Галерији “Сава Шумановић” налазе се слике које је мајка овог сликара према његовој жељи поклонила Шиду. Ту се налази 417 слика, од чега 350 уља на платну. Галерија са меморијалном кућом чини једну од најбитнијих основа развоја културног туризма у националним размерама.

Музеј наивне уметности “Илијанум” је поклон светски познатог наивног сликара из Илије Башичевића Босила. Поред 300 радова поменутог наивца, у Музеју се налази и око педесетак слика југословенских и светских наивних уметника, као што су: Пољак Никифор, Француз Жан Фо Вондерстен, Рабузин, Иван Генералић, Емерик Фејеш и други. Музеј се налази поред галерије „Сава Шумановић“, некадашњој згради месне заједнице Шид.

Ловни туризам

Ловни туризам је тренутно најзаступљенији и најразвијенији вид туризма у општини Шид. Захваљујући огромном комплексу босутских шума, велико богатство високе и ниске ловне дивљачи, као и птица. Поред ових, природних услова, потребних за развој ове врсте туризма, велику заслугу носи сам човек, као антропогени фактор. Међутим, најбитније од свега је што се на овом простору максимално успело у намери да се искорени криволов. Такође, редовно се врши уређење ловних терена, а смештајни капацити у ловиштима су на високом нивоу, али у врло малом броју. Неки смештајни капацитети чак прелазе домен ексклузивности (Војно ловиште Моровић), а ресторани су познати по спремању специјалитета од дивљачи.

У општини Шид постоје три ловачке организације које делују и раде у оквиру општинске територије: Ловачко удружење “Срем” са седиштем у Шиду, “Војводинашуме” Шумско газдинство “Сремска Митровица” шумарија Моровић и Вишњићево са седиштем у Сремској Митровици и Војно ловиште “Непречава” Моровић са седиштем у Моровићу. У свим селима општине постоји ловачко друштво.

Могућности за развој ловног туризма у овом делу Србије и у ловишту „Непречава“ је велика, пре свега због положаја овог ловишта које је једино ове величине у овом делу. Друго ловиште је релативно добро опремљено, и у погледу гајених врста и у погледу објеката за смештај. Ловни туризам у ловишту „Непречава“ је афирмисан у великој мери, јер га посећују и домаћи и страни ловци туристи. Значи, велике су могућности за развој ловног туризма.

Риболовни туризам

На подручју шидске општине најзначајнија подручја на којима је могуће развијати риболовни туризам су реке - Сава, Босут и Студва; као и језера Мохарач, Брује и Сот.

На Сави данас има све мање спортског риболова, што је последица погоршања квалитета воде, смањења рибљег фонда, а на простору шидске општине и лоше саобраћајне повезаности. Воде Босута су изузетно богате рибом, а принос је око двадесет пута већи него на осталим војвођанским рекама. У водама Босута живи 32 врсте риба, а доминантне су: штука, шаран, бодорка, клен, буцов, караш, смуђ, сом, бели толстолобик и амур.

Риболовни туризам је слабије развијен у односу на ловни, иако су природни предуслови за његов развој изузетно повољни. Реке су богате рибом и један део мештана се бави риболовом. Међутим, не постоје уређени простори и прилази рекама где би се могао организовати спортски и туристички риболов. Три вештачке акумулације на простору шидске општине имају добре природне могућности за развој риболовног туризма. Порибљавање ових језера вршио је НП Фрушка гора и то шаранском млађи. Осим шарана, у језерима у мањем броју има амура, толстолобика, бабушке. Редовно и планско порибљавање је могуће уређењем горњих токова потока - притока језера и подизање на њима мрестилишта. Ово се нарочито односи на акумулацију Мохарач. Добро уређено место, са мловима и могућношћу изнајмљивања чамаца, налази се на рибњаку “Брек” који је у саставу Војног ловишта Моровић.

Језеро Сот или Сотско језеро се налази на десетак километара од Шида на магистралном путу Шид-Илок на самом излазу из Сота. Језеро је богато рибом: шаран, амур, толстолобик као и капиталним примерцима сома. На ободима Сотског језера налазе се викендице које употпуњују одмор на језеру.

Језеро Мохарач налази се у месту Ердевик. На потоку Мохарач, који протиче кроз источни део села, завршени су 1981. године радови на подизању бране високе 13 метара, а дуге 270 метара.

Узводно од бране створено је вештачко језеро које је од села удаљено око 2 км и повезано асфалтним путем. Површина језера износи 66 ха, дужине 2,7 км, ширине 600 м, а максимална дубина 10 м. У њему је акумулирано око 3,4 милиона м³ воде.

Језеро Брује налази се такође у месту Ердевик. Језеро Брује је урађено 1990. године. Површина језера износи 15 ха. Дужина је око 1.000 м, ширине око 350 м а дубина код бране је 7,5 м. Капацитет воде износи 750.000 м³. Око целог језера налази се асфалтни пут који је са десне стране у дужини од 1600 м, а са леве стране у дужини од 950 м. Језеро се налази у средини између изворишта Бања и базена.

Транзитни туризам

Повољан саобраћајно - географски положај шидске општине мора се искористити за развој транзитног туризма. Како се могу очекивати значајна улагања у обнову магистралних саобраћајница, уз сталан проток возила, улагања у мотелско - ресто- ратерске објекте могу брзо дати позитиван економски ефекат. Изграђени објекти треба да обезбеде одговарајући комфор и особље обучено за пријем страних гостију. Неопходни пратећи садржаји су: мењачница, довољан број телефонских и факс линија уз могућност коришћења Интернета, уређени паркинзи уз службу чувања возила, бензинске пумпе и ауто - сервиси.

Најинтензивнији развој понуде се очекује у ширем простору Шида и јужних планинских

падина Фрушке горе, специфичности туристичког комплекса Посавине, ток реке Саве и њених притока.

У ужој зони аутопута туристичка понуда је специфична у том смислу што је сасвим прилагођена потребама транзитног путника.

У ужој зони локалитета туристички садржаји се осмишљавају изградњом локалитета која се категорису у четири целине, које уједно чине и садржаје различитог ранга или нивоа: туристичко-сервисне зоне, мотели, одморишта и паркинзи.

Купалишно-рекреативни туризам

Од климатских вредности зависи сезонска концентрисаност купалишног туризма. За уређење плаже за купање веома су битне геоморфолошке карактеристике обалског дела. Купалишно - рекреативни локалитети на подручју општине Шид су: језера Бруја, Сот, Мохарач и река Босут.

Најзначајније купалиште је језеро Бруја које има и најбоље услове за купање. Обале језера су ниске и благог нагиба. Дубина језера се од обале постепено повећава, тако да је прилаз са копна веома добар. Температуре језерске воде омогућавају развој овог типа туризма, а највише вредности се бележе током августа, што привлачи и највећи број купача. У непосредној близини језера раде два ресторана, а у току купалишне сезоне и три продавнице.

На Босуту постоје слабији услови за развој купалишног туризма. Мањи број погодних локалитета постоји у близини насеља Батровци, Моровић и Вишњићево, чији су мештани једини купачи на Босуту.

Купалишно - рекреативни туризам се одликује и малим радијусом кретања, што значи да контрактивна зона има локални карактер, са извесним тенденцијама ка кретањима регионалног карактера. Емитивна подручја су сва насеља општине Шид која гравитирају према поменутим купалиштима.

Ванпривредне делатности

Здравствене установе и радници

Здравствене установе на подручју општине Шид чине: Дом здравља који се налази у Шиду и здравствене станице које су лоциране у околним насељима: Адашевци, Моровић, Вишњићево, Јамена, Вашица, Ердвик, Кукујевци, Батровци, Илинци, Сот, Беркасово, Моловин, Љуба, Бингула, Бачинци, Гибарац, Бикић До, Привина Глава.

Према подацима за 2015. годину, у здравству је запослено 244 радника, 189 медицинских и 55 немедицинских радника.

Служба за здравствену заштиту жена као и служба за здравствену заштиту предшколске деце је смештена у просторијама Дома здравља “Шид”.

Социјална заштита

Центар за социјални рад општине “Шид” представља једину институцију социјалне заштите у локалној заједници. У Центру за социјални рад у Шиду је запослено 16 радника.

Анализа корисника по основним категоријама показује да је међу децом и омладином најбројнија категорија социјално - материјално угрожени. Међу одраслим лицима корисницима социјалне заштите најбројнија је категорија „материјално необезбеђена и незбринута лица“. Најмањи је удео лица са поремећеним породичним односима, 5,5 %. Њихов број показује значајне осцилације према годинама.

Међу најстаријим корисницима социјалне заштите најбројнија је категорија без средстава за живот (60,6 %), затим следе теже хронично оболела и инвалидна лица (30,5%), лица без породичног старања (6,1 %).

Образовање

У односу на укупно становништво Војводине старо 15 и више година, становништво општине Шид значајније одступа у погледу структуре према школској спреми.

На првом месту, према бројности, налазе се лица са средњим образовањем. Више од 1/3 (37,3 %) становника старих 15 и више година има

средње образовање. Са основним образовањем је 28,3 % лица, а са 4 – 7 разреда основне школе чак 18,7 %. Општина Шид, за разлику од целог подручја Војводине, има већи удео несвршених основаца, веће учешће особа са основним образовањем и знатно мањи удео средњошколаца (Војводина – 43,9 %; Шид – 37,3 %).

Код вишег и високог образовања уочава се веће учешће на нивоу Војводине. Анализа према полу показује да је, до средње школе, на појединим нивоима школске спреме већи удео жена од мушкараца. На нивоу средње школе уочава се доминација мушког дела становништва. Од укупног броја мушкараца старих 15 и више година, 44,0 % има средњу школу. Међу женама исте старости са средњом школом је 31,1 %. Удео неписмених међу старима 15 и више година у општини Шид не одступа значајније од њиховог удела у Војводини. У Војводини је неписмено 2,4 % становника ове старости, а у општини Шид 2,8 %. Неписмено је 1,1 % мушкараца и 4,5 % жена.

Култура

Културно образовни центар Шид је носилац културне делатности у општини Шид.

Културно образовни центар је организатор неколико манифестација: локалног и регионалног значаја - „Јастребићеви сусрети“ и „Културно лето“, и савезног значаја - Ликовна колонија „На путевима Саве Шумановића“ и „Вишњићеви дани“.

Аматерско позориште „Бранислав Нушић“ ради у оквиру Културно образовног центра које је основано одлуком СО Шид 1947. године.

Луткарско позориште је основано 13. септембра 2007. године и броји око 40 чланова. Већина од њих ради и у аматерском позоришту. Од укупног броја чланова, 70 % чине жене. Просечна старост глумаца износи 16 година.

Ликовна колонија „На путевима Саве Шумановића“ постоји већ 13 година и има око 250 слика. Манифестација окупља око 300 људи. Циљ је да се подигне уметнички ниво колоније, тј. да се укључи више сликара из других земаља.

„Вишњићеви дани“ су манифестација која траје четири дана и којом се обележава дело Филипа Вишњића. Одржава се у селу Вишњићево, где је Филип Вишњић и сахрањен и у Шиду, центру општине. Културни програми подразумевају књижевне вечери, гостовање књижевника, издавање књига, часописа, конкурсе за ученике Шида, доделу Вишњићеве награде итд.

„Културно лето“ је догађај чији се програм одвија у последњој недељи месеца јула, закључно са 19. августом. Програм укључује гостовања музичких састава, позоришне представе, изложбе слика, књижевне сусрете, дечије програме итд. Већина програма се одвија на Тргу културе, испред Културног центра, изузев појединих позоришних представа и изложби.

Јастребићеви сусрети су књижевни сусрети који се организују у знак сећања на Благоја Јастребића, књижевника из села Вашице. Манифестација се обележава на дан његове трагичне смрти.

Српско културно уметничко друштво „Свети Сава“, Шид под овим именом ради од 1955. године. Од оснивања, кроз Друштво је прошло више од 600 чланова. Тренутно, има око 350 чланова од којих су 302 активна. Од укупног броја чланова, 220 су жене. Старост чланова креће се у распону од 7 до 30 година. У свом саставу СКУД „Свети Сава“ има фолклорни ансамбл народних игара и песама, у чијем саставу се налазе 3 дечије групе узраста од 7 - 15 година, припремни и извођачки ансамбл одраслих, народни и тамбурашки оркестар, вокални солисти.

Народна библиотека „Симеон Пишчевић“ – Шид основана је 1849. године. Библиотека располаже књижним фондом од око 35000 књига. Библиотека има три огранка којима пружа стручну помоћ и води рачуна о обнови књижног фонда. Она сарађује са одговарајућим локалним и регионалним организацијама, уступа простор за културне активности, организује културне програме и води рачуна да културна интересовања буду заступљена у библиотечкој грађи.

Спорт

На територији општине Шид регистрован је 41 спортски клуб. Клубови се такмиче од општинске до Савезне лиге. Општина поседује 19 фудбалских терена од којих су 3 у Шиду, 12 отворених терена за мале спортове, 9 физкултурних сала, 2 спортске хале и 1 регатну стазу од 1000 метара на Босуту у Вишњићеву. У плану општине је реконструкција свих постојећих фудбалских терена и објеката, као и изградња отворених терена за кошарку, мали фудбал и тенис.

Општинска управа Шид

Органи локалне самоуправе су: Председник, Скупштина општине, Општинско веће, Општинска управа и Општински правобранилац. У оквиру локалне самоуправе постоје следећа одељења: одељење за општу управу, одељење за друштвене делатности, одељење за финансије, одељење за локалну пореску администрацију, одељење за урбанизам, комунално-стамбене и имовинско-правне послове, одељење за скупштинске и правно стручне послове, одељење за инспекцијске послове и кабинет председника општине.

Привреда и сектор малих и средњих предузећа и предузетништва

Привредни потенцијал општине Шид највише је изражен у самом положају места, на тремеђи Републике Србије, Републике Хрватске и Републике Српске. Општину чине 19 насељених места од чега су 18 села и Шид као седиште општине. Простире се на површини од 687 km², што чини 3,2% укупне територије Војводине. Привредну структуру неког привредног подручја одређује учешће појединих привредних грана у привредној активности тог подручја. Подручје општине располаже привредним ресурсима који обезбеђују основне претпоставке за повећање економске снаге и динамичнији развој општине. Међу значајније ресурсе убрајају се пољопривредно земљиште, шуме, водни ресурси, као и погодни услови за развој туризма.

Пољопривредно земљиште представља најобимнији и најзначајнији ресурс на који се ослања готово цела привредаове регије.

Подручје општине сврстава се у ред најбогатијих у Војводини по шумским површинама. Под шумама је 20.636 хектара.

С обзиром да се општина Шид простире на обимном и квалитетном земљишту, пољопривреда и шумарство су најстарија занимања становништва. Пољопривреда је и данас доминантна привредна грана и један од носилаца привредног развоја.

Према Програму Владе за подстицање равномерног регионалног развоја у 2015. години, односно, према степену развијености, под недовољно развијену општину чији је степен развијености испод просечног степена у Републици Србији, општина Шид спада у другу групу, обзиром на степен развијености у распону од 80% до 100% републичког просека.

Анализа запослености и зарада

У општини Шид у 2008. године, било је запослено 7.289 лица, што је представљало 0,51% од укупног броја запослених у Србији и 1,37% од укупно запослених у Војводини у 2008. години. При том је у посматраном периоду дошло је смањења броја запослених у Шиду по стопи од 9,33; односно за 750 лица. У истом периоду број запослених у Србији повећао се по просечној стопи од 4,99; а у Војводини по просечној стопи од 5,57.

Иако је у посматраном периоду у општини Шид, Србији и Војводини уочљив исти тренд повећања учешћа лица која самостално обављају делатност (предузетници и лица запослена код њих) у укупном броју запослених, у општини Шид учешће ове категорије запослених у свим годинама посматраног периода било је ниже у односу на Србију, а нарочито у односу на Војводину.

Заостајање учешћа предузетника и лица запослених код њих у укупном броју запослених у општини Шид у односу на Србију кретало се у посматраном периоду од 1,16% у 2002. г. до 3,97% у 2005. г., а у односу на Војводину у интервалу од 2,43% у 2007. г. до 5,16% у 2005. г. Као резултат

наведене динамике у 2008. г. у Шиду је 26,57% од укупно запослених било запослено у предузетничким радњама, док је учешће ове категорије запослених у укупном броју запослених у Србији у 2008. г. било 28,56%, а у Војводини 29,51%.

Према подацима РЗС из 2015. године, пропорционално смањењу броја становника, на територији општине Шид забележен је пад броја запослених за 13,18%. Марта 2015. године у општини Шид радноангажованих је било 6.328 лица, што је тек око 18% укупног становништва у Општини. Уколико се пореде подаци о незапослености, такође се бележи повећање броја незапослених за 12,24%.

Анализа структуре привреде по делатностима

Број правних лица у општини Шид у периоду од 2001-2008. године најпре најпре је опадао све до 2006. г., а затим након наглог повећања њиховог броја у 2006. г., поново је показао тенденцију смањивања, тако да је у 2008. г. у општини Шид било регистровано 768 правних лица. Како се слична тенденција може уочити и за укупан број правних лица у Србији и Војводини, то је учешће општине Шид у Србији и Војводини, посматрано по броју правних лица, прилично стабилно и креће се од 0,31% до 0,38% у односу на Србију и од 1,33% до 1,43% у односу на Војводину.

Највећи број правних лица у општини Шид у 2008. г. су друштвено-политичке организације и заједнице (135 или 30,89% у укупном броју правних лица), а затим следе организације и институције из области образовања и културе (110 или 25,17%), док су на трећем и четвртном месту по броју предузећа трговина (52 или 11,90%) и пољопривреда (46 или 10,53%), респективно, а на петом месту по броју предузећа је индустрија (44 или 10,07%). Следе финансијске и друге услуге (25 или 5,72%), грађевинарство (10 или 2,29%), саобраћај и везе (5 или 1,14%), а све остале делатности су по учешћу у укупном броју предузећа испод 1%. Слична структура може се уочити и током посматраног периода, са изузетком да је број

предузећа из области трговине значајно смањен током посматраног периода, са 321 у 2004. години и 2005. години на 52 у 2008. години, као и број предузећа у индустрији, са 130 у 2004. години на 44 у 2008. години. Ако се, међутим, из укупног броја правних лица издвоје установе и друге непривредне организације, које иначе чине већину укупног броја правних лица у општини Шид у 2008. години (249 или 56,98%), може се стећи прецизнија слика о структури привреде по делатностима.

Судећи по броју предузећа у укупном броју предузећа, најразвијеније привредне делатности у општини Шид у 2008., као и у свим годинама посматраног периода, су трговина (52 предузећа или 27,81% у укупном броју предузећа), пољопривреда и рибарство (46 или 24,60%), индустрија и рударство (44 или 23,53%), као и финансијске и друге услуге (25 или 13,37%). Следе грађевинарство (10 предузећа или 5,35% у укупном броју предузећа), саобраћај и везе (5 или 2,67%), стамбено-комуналне делатности и шумарство (свака са по 2 предузећа или 1,07%) и занатство и личне услуге (1 или 0,53%).

Уколико се, међутим, анализирају подаци о броју запослених по делатностима долази се до другачијег закључка о значају појединих привредних делатности у општини Шид. Далеко највећи значај по броју запослених у укупном броју запослених у предузећима општине Шид (без запослених у предузетничким радњама) у 2008. г. има прерађивачка индустрија (37,50% од укупно запослених у привредим предузећима), следи пољопривреда, шумарство и водопривреда са 21,94% у укупном броју запослених у привредним предузећима, док су на трећем и четвртном месту по овом показатељу трговина (19,92%) и саобраћај, складиштење и везе (11,62%). Остале делатности учествују испод 3% у укупном броју запослених у предузећима општине Шид у 2008. г. Највећи број малих и средњих предузећа је у трговини (95 малих и 3 средња), прерађивачкој индустрији (78 малих и 7 средњих предузећа), пољопривреди (57 малих предузећа, 33 задруге и 3 средња предузећа), саобраћају (17 малих предузећа) и грађевинарству (15 малих предузећа).

У делатности туризма и угоститељства послује 5 малих предузећа, некретнинама се бави једно мало предузећа, а преосталих 69 малих

предузећа делују у различитим другим делатностима. Слична структура је предузетничких радњи – највећи број ових привредних субјеката послује у делатности трговине (218), прерађивачкој индустрији (120, од чега се 113 предузетника бави производњом, а 7 прерадом), саобраћају (56 такси превозника и 43 превозника робе) и туризму и угоститељству (85). Грађевинарством се бави 49 предузетника (37 производњом, а 12 пројектовањем), пољопривредом се бави 15 предузетника, а преосталих 214 предузетника бави се различитим другим делатностима.

Послове од јавног интереса обављају јавна предузећа: ЈКП ”Стандард” (одстрањивање отпадака и смећа, санитарне активности и сл.) и ЈКП „Водовод” (сакупљање, пречишћавање и дистрибуција воде), „Јавно предузеће за стамбене услуге и грађевинско земљиште“, Шид и Јавно предузеће Завод за урбанизам Шид и други.

Фактори привредног раста и привредни потенцијали

У општини Шид могу се уочити бројни и разноврсни фактори привредног развоја, као и значајни потенцијали за привредни развој. Многи од ових фактора нису искључиво економске природе, јер се њихово дејство испољава на бројним другим сегментима друштвеног живота локалне заједнице општине Шид, али и поред тога, они имају и своје економске импликације.

Имајући у виду мултидисциплинарни карактер фактора привредног раста, не улазећи у друге аспекте свеукупног социално-економског развоја општине Шид, у наставку су изложени најважнији фактори привредног развоја и њихов утицај на привредни развој. Полазећи од изнетих ограничења многобројни фактори привредног развоја могу се грубо разврстати у следеће групе:

- природни фактори,
- економски фактори и
- фактори пословног окружења.

Пољопривредно земљиште општине Шид простире се на 40.970 ha и заузима 60% територије општине. Општина Шид је територија са

различитим врстама земљишта, веома различитих карактеристика. Најпродуктивније је, свакако, чернозем са својим подтипovima, погодан за наводњавање и производњу различитих ратарских и повртарских култура. Ливадска црница, поред чернозема, погодна за развој сточарства, представља другу најзначајнију врсту пољопривредног земљишта општине Шид. Поред ових, на територији општине Шид запажају се и други типови земљишта врло скромне или недовољне продуктивности, као што су: ритска црница, мочварно глејно земљиште, сива земљишта плавних шума итд.

Други значајан ресурс, по коме се општина Шид разликује од других војвођанских општина, је обиље шума, које се простиру на 20.636 ha. Поред тога, значајни природни ресурс општине Шид представља обиље водених површина (838 ha) река Босут и Студва, акумулације и сл. Општина Шид има изузетан географски положај. Налази се на тремеђи Србије, Хрватске и Босне и Херцеговине (Република Српска). Просторно спада у веће општине Војводине. Нажалост, нека нерешена питања међудржавне сарадње још увек спутавају потпунију валоризацију изузетног геостратешког положаја општине Шид.

Општина Шид и сада има релативно добро развијену саобраћајну инфраструктуру. Преко територије општине пролази међународни железнички и друмски правац према Хрватској, железнички правац према Босни и Херцеговини, а низ магистралних путева повезују општину са Подунављем, Бачком, Банатом, Славонијом и Семберијом. Близина водних путева истиче значај речног саобраћаја.

Општина Шид располаже и значајним природним потенцијалима за развој туризма. Према просторном плану Републике Србије, општина Шид припада туристичкој регији Фрушка гора у оквиру северне туристичке зоне, са основним туристичким активностима као што су: летња рекреација, излетнички туризам, наутички туризам, еколошки туризам, споменички туризам и сл. Према Стратегији развоја туризма Републике Србије општина Шид има потенцијале за развој транзитног, руралног, културног и туризма специјалних интересовања (лов и риболов,

пешачење, активности у природи, винске туре, верски туризам и сл.)

Мастер планом Фрушке горе предвиђено је да се на територији општине Шид акценат стави на развој ловног туризма везаног за Ворово, са туристичким центрима: Липовача, Бања Кулина са језером Мохарач, језеро Сот и ловиште Ворово. Поред тога, за развој ловног туризма изузетан значај има чувено ловиште Моровић. Туристичкој понуди општине Шид доприносе и акумулациона језера Сот, Мохарач и Брује, са богатом флором и фауном.

Према Регионалном просторном плану АП Војводине до 2020. године донетом на Скупштини АП Војводине децембра 2011. године, планирано је да се у будућем периоду издвоје центри субрегионалног значаја и неколико развојних локалних центара у које спада општина Шид. Сврха ових центара је да буду носиоци развоја на простору АП Војводине.

За просторни развој АП Војводине од значаја ће бити одређени карактеристични коридори, подручја и тачке регионалног идентитета, преко којих се она препознаје, афирмише или идентификује на регионалном, националном или међународном нивоу. Од посебног значаја су градови и градска насеља са својом специфичном улогом у развоју појединих региона, погранични градови (Шид), рурална насеља са специфичном урбаном структуром панонског типа, објекти културног и природног наслеђа заштићени према међународним или националним стандардима, објекти социјалне инфраструктуре од националног и регионалног значаја, развој трансверзалних веза које би омогућиле ефикаснији контакт источних и западних делова Војводине и слично.

Поменути планом установљен је посебан значај агроиндустрије и производње хране у Војводини, те су главни елементи просторне организације и структуре индустрије у Војводини: коридори развоја међународног и националног значаја, коридори развоја регионалног значаја и привредни центри (четири ранга) где општина Шид припада трећерангираној групи општина.

Такође, према Регионалном просторном плану АП Војводине до 2020. године, просторни развој шумарства подразумева континуирано

газдовање шумом кроз одржавање производних потенцијала шумског земљишта, као једног од најважнијих производних фактора. Производна способност станишта се може осигурати правилним избором врста дрвећа за пошумљавање, правилним избором и применом мера неге, односно праћењем промена у земљишту и правовременим реаговањем како би се предупредили негативни ефекти.

Окосницу привредне структуре општине Шид чине прерађивачка индустрија, пољопривреда, шумарство, водопривреда, трговина, грађевинарство, туризам и угоститељство, личне занатске услуге и сл. У оквиру индустрије најзаступљеније су прехранбена индустрија, пољопривредно-прерађивачка индустрија, хемијска индустрија, дрвно-прерађивачка индустрија, машиноградња, графичка индустрија, производња сточне хране итд.

Највећа концентрација индустријских капацитета је у Шиду и делимично у Ердевику и Бачинцима. Међу предузећима по својим резултатима пословања и свом доприносу досадашњем развоју привреде Општине издвајају се предузећа Victoria-Oil, Тим Изолирка, АД Имлек, Млинтест Шид, Хемпро, Pro Team Balkan, Веосарга, Агропапук и Валдом. Своју конкурентност ова предузећа потврђују извозом на инострана тржишта. Тако је предузеће Victoria-Oil током 2010. године пласманом на инострана тржишта, највећи извоз остварило у Аустрији, Словачкој, БиХ, Црној Гори, Македонији, Словенији и Швајцарској где је забележен извоз у вредности од 28 милиона еура. Затим, Тим Изолирка, предузеће које је осим на домаће базирано и на тржишта југоисточне Европе и то Црну Гору, БиХ, Македонију, Румунију, Бугарску и Албанију.

Предузетнички сектор традиционално је усмерен на пружање различитих услуга, међу којима личне занатске услуге имају велики значај, као и на прераду дрвета, сечење, обликовање и обраду камена, производњу одеће, производњу накита, производњу метли и четки и сл. Пословно окружење првенствено је условљен факторима који су изван контроле локалне самоуправе, пре свега

привредно–системским прописима (законским и подзаконским) и мерама економске политике Републике и Покрајине. И поред тога, у постојећим законским оквирима постоје бројне могућности да јединице локалне самоуправе подстицајно делују на пословање локалне привреде. Уобичајено те мере су: подстицање развоја малих и средњих предузећа, подстицање оснивање нових предузећа, промоција страних и домаћих инвестиција (промоцијом, оснивањем индустријских зона, комуналним опремањем грађевинског земљишта и сл.), развоје ”тешке” пословне инфраструктуре (изградња и поправка локалних путева, изградња и реконструкција пословног простора, изградња и реконструкција комуналне инфраструктуре и сл.) развој ”меке” пословне инфраструктуре (обезбеђење образовања и тренинга потенцијалним и актуелним предузетницима или власницима малих предузећа, подршка истраживању и развоју, пружање услуга пословног саветовања, обезбеђење лакшег приступа финансијским средствима (као нпр. локални гаранцијски фондови), подршка оснивању и развоју пословних асоцијација (као нпр. удружењима предузетника), омогућавање пословног повезивања, побољшање квалитета живота, побољшање услуга локалних органа управе итд.), развој кластера итд. Наравно, побројане мере подршке нису и не треба да буду једина обавеза локалне самоуправе. Без партнерског приступа, кооперација и партиципације различитих актера, локалних, али и на вишим новиома власти, није могуће створити конзистентан систем подршке локланом економском развоју.

Од бројних могућих мера за стварање подстицајног пословног амбијента за локалну економију, као институција за подршку развоју привреде у општини Шид постоји канцеларија Фонда за развој АП Војводина.

Основни проблеми који се овде истичу су: недостатак финансијских средстава за инвестициона улагања и проблем пласмана робе у иностранству, упркос близини границе.

Рурални ресурси и агрокомплекс

Рурални ресурси

Најзначајнији природни ресурс општине Шид је пољопривредно земљиште које се простире на 40.970 хектара и заузима 60% територије Општине. Значајан природни ресурс представљају шуме које се простиру на 20.636 хектара и претежно су у власништву државе (чак 97,4%).

Општина Шид, као изразито рурална средина³, располаже повољним природним условима (земљиште, клима, водни ресурси) за пољопривредну производњу као и значајним капацитетима за прераду пољопривредних производа. Као потврда карактера руралности Општине, налази се у структури пољопривредних површина ораница које учествују са 91,6% површине, док је удео пољопривредног становништва изнад 17%.

Пољопривредна производња је интензивна (у односу на војвођански просек) по начину коришћења земљишта (мало учешће воћњака и винограда), по структури ратарске производње (велико учешће индустријског биља, нарочито соје) и по приносима (углавном знатно виши од просека Војводине).

У сточарству значајнија је концентрација свиња и живине. Значајне су производње кукуруза, соје, и пшенице, које чине 79,4% ораничних површина Општине. Мало је коришћење водних ресурса за наводњавање, а тиме и коришћења земљишних површина за пострну и накнадну сетву. Мали поседи, доминантних сељачких газдинстава и њихова неорганизованост, негативно утичу на ефикасност и конкурентност пољопривреде.

Развој треба да буде усмерен на стварање услова за боље коришћење природних ресурса (пре свега водних ресурса), што би подстакло интензивирање структуре производње (даље повећање учешћа индустријског биља, поврћа и производње семена), интензивирање појединих линија производње, боље коришћење земљишта и даљи развој сточарства. Осим интензивирања конвенционалне пољопривреде и прехранбене индустрије постоји потреба и за мултифункционалним развојем пољопривреде. Мултифункционалност пољопривреде подразумева коришћење ресурса пољопривреде не само за

производњу хране, већ и за друге намене које воде бржем привредном развоју, односно, за производњу енергије, органске пољопривреде, услуге у сфери туризма, угоститељства, здравства, риболова, лова.

Према попису становништва из 2011. године у општини Шид живи 6.683 пољопривредна становника, што чини чак 19,54 % укупног броја становника општине Шид, односно 3,1 % укупног пољопривредног становништва у Војводини. Међутим, приликом тумачења ових података, неопходно је да се има у виду да је овде реч о становницима који су се изјаснили да им је пољопривреда претежна делатност те да им је то једини извор прихода. Поред овог броја, постоји читав низ становника који се баве пољопривредом, али она им није претежна делатност. Процењује се да је број становника који је на неки начин везан за пољопривредну производњу већи од 60%.

Шумарство

Општина Шид се налази у југозападном делу Војводине на шумовитим обронцима Фрушке Горе. Највећу надморску висину имају падине Фрушке горе од 240 до 294 м (тригонометријска тачка Лиске). Ова област се дели на три биогеографска појаса: планински појас, појас лесне заравни и појас долињских равни. Планински појас је представљен листопадним шумама (храст, цер, липа, багрем), док се четинари (оморика, јела) јављају на малим површинама. Подручје општине сврстава се у ред најбогатијих у Војводини по шумским површинама. Под шумама је 20.636 хектара.

Биодиверзитет

Фрушку гору одликује богат и разноврстан живи свет. У Парку доминирају шуме липе, храста и букве. Најинтересантније су шуме китњака и граба са костриком, и реликтне мешовите шуме храстова са грабићем. Флору Фрушке готе чини око 1500 биљних врста, међу којима преко 40 има статус природних реткости Србије (нпр. терцијарни реликти: ловораста јеремичак, кадивка,

звончић; од реликата степе: татарско зеље, велика саса, гороцвет и бабалушка). Од присутних преко 30 врста орхидеја, 18 врста је од међународног значаја.

У богатој фауни истичу се заштићене врсте инсеката, 14 врста водоземаца и гмизаваца на Црвеној листи угрожених врста, и ојко 211 врста птица, међу којима је 130 врста гнездарица. Фрушка гора као једно од најзначајнијих подручја за гнезђење ретких птица у Панонској низији и Србији, за сада је једина тачка у Србији на којој се налазе активна гнезда орла крсташа, најугроженије врсте са Светске црвене листе. Међу бројним врстама сисара, издваја се заштићена група слепих мишева, текуница и слепо куче, али ту су и друге природне реткости.

На фрушкој гори заступљено је за до сада регистрованих око 500 врста гљива. Налажене су на пашњацима, у ритовима, плавним ливадама и шумама. Једна од најчешћих врста гљива које живе на Фрушкој гори је шумарица, затим бисерка, а од најотровнијих је зелена пупавка.

Ловишта

Четвртина Општине је прекривена шумама које су изузетно богате крупном и ситном дивљачи што је врло погодно за развој ловног туризма.

У општини Шид постоје три ловачке организације које делују у оквиру општинске територије: Ловачко удружење „Срем“ које се састоји од два ловишта, Босут и Сава; „Војводинашуме“ Шумарско газдинство Сремска Митровица, Војно ловиште „Непречава“ Моровић.

Површина ловишта „Срем“ је државно власништво и власништво месних заједница, а ловачко удружење поседује 13 ловачких домова од којих ни један не поседује преноћиште. Ово ловачко удружење поседује крупну и ситну дивљач. Врсте дивљачи су: јелен, дивља свиња, дивљи зец, дивља патка, фазан и јаребица. Постоје и две врсте предатора које се лове а то су: лисица и шакал.

У близини села Моровић се налази ловиште „Моровић“ које је са свих страна окружено густом шумом, махом храстовом, препуном разноврсне

дивљачи и птица. Граница ловишта „Непречава – Моровић“ почиње на јужној огради граничног прелаза ауто – пута Београд – Загреб и иде према југу границом између Републике Србије и Републике Хрватске. У ловишту су установљене и ловне површине које представљају делове ловишта на којима дивљач има све потребне услове за опстанак и репродукцију, на којима се гаји, штити и лови. Ловна површина ловишта Моровић је 2.772 хектара, што је 90,02% од укупне површине ловишта Врсте дивљачи које се гаји и којим се газдује у ловишту су: европски јелен, јелен лопатар, дивља свиња и срна.

За ловиште „Непречава – Моровић“ може се рећи да је средње уређено, обзиром на бројност и распоред ловних објеката. Планира се да се у наредном периоду, при уређењу ловишта, број, распоред и квалитет ловних и ловно – техничких објеката у ловишту доведе у оптимално стање.

Национални парк Фрушка гора

Фрушка гора је усамљена острвска планина у Панонској низији. Према југу и северу јако је разуђена планинским и речним токовима, при чему се од главног уског гребена пружају појединачни, бочни гребени, најчешће са врло сртним падинама.

Локација, специфична геолошка историја, различити микро-климатски услови, чине ову планину веома интересантном и важном за различите научне области. Захваљујући јединственим и веома бројним фосилним остацима флоре и фауне, Фрушка гора се назива и "огледалом геолошке прошлости".

Основна карактеристика ове области је постојање бројних угрожених, ретких и заштићених биљних и животињских врста. Пашњаци и плодно земљиште, виногради и воћњаци, украшавају падине и ниже делове Фрушке горе, док су површине које се налазе на висинама изнад 300 метара надморске висине покривене густим, листопадним шумама.

Агротехничке мере и механизација

Механизација за обраду земљишта, сетву, негу усева и жетву је застарела и не обезбеђује

довољан ниво продуктивности. Недостатак механизације се најчешће надокнађује ручним радом код појединих активности, позајмљивањем од комшија, рентирањем или компензацијом услуга. У одређеном броју случајева недостајућа механизација је узрок напуштања одређених земљишних парцела. Постојећа механизација је у просеку стара преко 20 година. Одређени број, већих пољопривредних газдинстава, у процесу специјализације, има нешто више пољопривредне механизације као нпр. растураче ђубрива, бераче кукуруза или комбајне.

Унапређењем механизације, заменом застареле механизације новом, широкозахватном, знатно ће се допринети унапређењу конкурентности пољопривредних газдинстава. Највеће потребе се изражавају за заменом или набавком трактора.

Агротехничке мере се углавном делимично или повремено примењују. Највише се користи стајско ђубриво за прихрану земљишта, које може бити веома добар извор хранљивих материја уколико се адекватно примењује. Са друге стране, од вештачких ђубрива највише се користи НПК, затим КАН и Уреа. Највећи проблем је у чињеници да се ђубрење обавља на основу сопствених сазнања и паушалних претпоставки, а у појединим случајевима на основу добијених савета. У последње време, део произвођача врши ђубрење на основу анализе земљишта. Количине уторшеног ђубрива по хектару се значајно разликују од газдинства до газдинства. Међутим, није само битна количина минералног ђубрива која се користи, већ и структура употребљеног минералног ђубрива. Да би се повећали ефекти ђубрења, неопходно је да се врши анализа земљишта која подразумева и добијање препорука за ђубрење у складу са саставом земљишта. Министарство надлежно за пољопривреду и Покрајински секретаријат надлежан за пољопривреду АП Војводине у последње две године спроводе мере бесплатне анализе земљишта које се реализују преко Пољопривредних стручних служби те је такву погодност неопходно приближити пољопривредним произвођачима.

У заштити биља користе се различити хербициди, инсектициди, фунгициди и сл. што указује на добру развијеност и снабдевеност пољопривредних апотека. Заштита се обавља на

основу сопствених сазнања и добијених савета што је пракса која се мора мењати. Пољопривредни произвођачи би требали у већој мери да користе стручне савете, а бесплатна подршка им је на располагању код Пољопривредних стручних служби.

Неадекватна механизација и низак ниво примењених агротехничких мера, у великој мери утиче на ниску продуктивност пољопривредних произвођача у Србији. Примера ради, немачки пољопривредни произвођач храни 152 становника своје државе, док његов колега из Србије храни свега 18 становника. Према овим резултатима, неопходно је подићи ниво адекватне примене агротехничких мера ради постизања што већих приноса и квалитетније производње као и утицаја на развој и виталност биљака што истовремено спречава и смањује потенцијалне појаве и развоја штетних организама. Овим мерама повећала би се продуктивност што даље имплицира већу и квалитетнију понуду на тржишту којом би се стекао виши ниво конкурентности.

Пољопривредно земљиште

Општина Шид располаже са 40.970 хектара пољопривредног земљишта које заузима 60% територије општине. Власничка структура пољопривредног земљишта је у следећем односу: у приватном власништву је 37.292 хектара (91,1%) а у државном 3.678 хектара (8,9%).

Када говоримо о пољопривредном земљишту у власништву пољопривредних газдинстава, насеља са највише обрадивог пољопривредног земљишта су Ердвик (10,27% укупне обрадиве површине општине), Адашевци (9,25%), Шид (8,78%), Вишњићево (8,06%), Јамена (7,8%) и Кукујевци (7,55%) док остала насеља располажу са знатно мањим пољопривредним обрадивим земљиштем. Најмање обрадиве површине су у насељу Бикић До и Моловин.

Разлика која постоји у односу на земљишни фонд којим располажу пољопривредна газдинства и укупно пољопривредно земљиште у општини, треба тражити у чињеници да преосталу земљу обрађују предузећа, земљорадничке задруге, као и већи пољопривредни произвођачи који нису

евидентирали своје земљиште у Регистру пољопривредних газдинстава.

Други веома значајан природни ресурс којим Општина располаже јесу шуме које се простиру на 20.636 хектара и претежно су у власништву државе (97,4%), остатак је у приватном власништву (2,6%).

Државно пољопривредно земљиште представља веома важан механизам који је у на располагању локалним пољопривредницима. Прикупљена средства, од закупа земљишта Општина је издвајала за: обележавања парцела државног земљишта, уређење атарских путева, уређење и опремање противградне службе, уређење и опремање пољочуварске службе, мелиорацију ливада и пашњака, подизање ветрозаштитних појасева, контролу плодности обрадивог пољопривредног земљишта (степен унетог минералног ђубрива и пестицида у обрадиво пољопривредно земљиште) и студијско-испитивачки радови.

Део пољопривредног земљишта враћен је Српској православној цркви, физичким лицима, а део је дат ЈП Воде Војводине на коришћење без накнаде.

Институционални оквир руралног развоја на нивоу Општине

На нивоу општине Шид, питањима пољопривреде институционално се бави Канцеларија за пољопривреду општине која је основана априла 2011.године са циљем пружања стручне помоћи пољопривредним произвођачима, информисања о новим законима, уредбама и конкурсима за подстицајна средства која додељују фондови за развој пољопривреде, организовања стручних предавања за пољопривредне произвођаче, удружења и задруге и других видова подршке. Реч је о институцији која је тек онсована и која у овом моменту нема довољних капацитета да обезбеди већу подршку пољопривредним произвођачима.

Са друге стране, веома је неопходно да се ојача улога Канцеларије у сегменту руралног развоја како би се заокружила целина деловања ове институције.

У раду Канцеларије за пољопривреду општине Шид, посебна улога треба да буде подстицање пољопривредних газдинстава да се евидентирају у Регистар пољопривредних газдинстава Републике Србије јер је то први и основни корак у остваривању права на подстицаје из буџета Републике Србије, али и из будућих фондова ЕУ. Регистрацијом пољопривредног газдинства, носилац пољопривредног газдинства стиче право да поднесе захтев за добијање подстицаја пољопривредној производњи (регресе, субвенције, премије, кредите и сл.), које сваке године, на предлог Министарства пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде, прописује Влада Републике Србије, кроз уредбе. У Регистар пољопривредних газдинстава могу да се упишу физичка лица – пољопривредници, предузетници и правна лица.

Агрокомплекс

Пољопривреду општине Шид, као и пољопривреду АП Војводине, карактерише постојање два организациона типа пољопривредних произвођача: пољопривредна газдинства и пољопривредна предузећа (и земљорадничке задруге).

Између два пописа становништва у општини Шид смањило се учешће активног пољопривредног становништва у укупном активном броју становника, са једне трећине (32,3%) у 1991. години, на мање од једне четвртине (22,7%) у 2002. години, што је и даље знатно више од војвођанског просека.

Према подацима из Регистра пољопривредних газдинстава (у даљем тексту: Регистар), у 2015. години на територији општине Шид у Регистру је евидентирано укупно 4.196 пољопривредних газдинстава са укупно регистрованом површином од 32.651 хектара. Просечна површина којом располажу регистрована пољопривредна газдинства износи 7,78 хектара што је изнад републичког нивоа (4,34 ha).

Величина поседа пољопривредних газдинстава у општини Шид је карактеристична и упоредива са подацима са територијом Републике

Србије. Наиме, 29,81% активних газдинстава има пријављену површину у Регистру мању од 1 хектар, док је број газдинстава од 0 до 5 хектара пријављене површине у Регистру на нивоу од 69,73%. Уколико се погледа обрадива површина пријављена у Регистру, пољопривредна газдинства са површином до 1 хектара обрадиве земље располажу са 1,77% укупно пријављеног земљишта у општини Шид (1251 газдинство), док пољопривредна газдинства са површином од 0 до 5 хектара обрадиве земље (2.926 газдинстава) располажу са 69,73% укупно пријављеног земљишта у општини Шид.

Највише је пољопривредних газдинстава која имају пријављену површину од 2 до 5 хектара обрадиве површине, односно 22,57% или 947 газдинстава. Број пољопривредних газдинстава који имају пријављене површине преко 100 хектара има 15 чији укупни земљишни фонд учествује са 13,34% у укупно пријављеног земљишту у Регистру општини Шид.

У општини Шид има већи број пољопривредних предузећа и земљорадничких задруга. Задруге су углавном локалног типа. У појединим местима постоји по неколико задруга, што говори о слабој организованости произвођача и претежно трговачком, а мање производном карактеру већине задруга.

Пословање преко земљорадничких задруга насталих у периоду после другог светског рата до почетка 21. века суочава се са проблемом да се њихова имовина стицана деценијама још увек води као друштвена имовина (неуставна категорија), те је ограничен приступ кредитним средствима због немогућности хипотекарног покрића. Такође, те задруге су оптерећене великим бројем запослених и изложене су нелојалној конкуренцији приватних предузећа и великих пословних система из области пољопривреде. Земљорадничке задруге, основане у последњих двадесетак година, углавном не поседују сопствено земљиште, имају мали број запослених, а структура и квалификованост запослених није одговарајућа те су због малог капитала принуђене на коперантске односе са великим системима под не толико повољним условима те често пропадају услед конкуренције знатно капитално јачих приватних предузећа.

Према подацима из Општине, фебруара 2015. године, било је 25 активних земљорадничких задруга, 2 задруге су у стечајном поступку, једна у процесу регистрације, 3 у процесу ликвидације, док је до наведеног периода 11 задруга обрисано из привредног регистра. Већина задруга су мале и баве се производњом. У општини Шид има 20 активних пољопривредних предузећа, 7 предузећа је обрисано из регистра, док су 2 у стечајном поступку. Половина пољопривредних предузећа је у Шиду, 5 је у Ердерику, 2 предузећа су у Адашевцима и једно у Јамени.

Поред бројних пољопривредних предузећа и земљорадничких задруга, које се баве примарном пољопривредном производњом, у општини Шид постоје и значајни капацитети за прераду пољопривредних производа. Од 13 предузећа која се баве прерадом, 2 су велика предузећа (Viktoria Oil и Big Bull), 3 су средња (Срем-Шид, Агро-Папук и Млинтест), 7 је малих и једно је огранак великог предузећа (Имлек). Већина предузећа се бави прерадом. Нешто мањи број предузећа се бави производњом и прерадом меса, од којих је једно специјализовано за живинско и зечије месо. Производњом млинских производа бави се 2 предузећа, сточном храном 3, производњом уља и масти 2 и производњом млечних производа једно предузеће.

Прерадом пољопривредних производа у општини Шид се бави и 9 предузетничких радњи. Од тога је чак 6 у области производње и прераде меса (кланице-месаре), и по једна за производњу млинских производа, сирових уља и масти и прераду кафе и чаја.

Имајући у виду потенцијале за производњу грозђа, па самим тим и вина у општини Шид, према подацима Министарства пољопривреде, трговине, шумарства и водопривреде Републике Србије, на територији општине Шид постоје свега три регистроване винарије (Винарија Брестовачки, Шид; Винарија Моловин, Шид; ЈИТ-инжињеринг Агро, Ердерику) од којих ни једна није још увек ушла у систем заштите географског порекла.

Биљна производња

Биљна производња у општини Шид обавља се просечно на око 40.970 хектара пољопривредних површина, што чини око 2,31 % пољопривредног земљишта у Војводини (1,79 милиона хектара). Од тога, око 37.708 хектара (91,6 %) чине оранице. Интензивни начини коришћења земљишта, воћњаци и виногради заступљени су са 1,8 % (543 хектара), односно 2% (990 хектара). Према подацима из Регистра пољопривредних газдинстава, у 2015. години пријављено је 1.533 хектара под воћњацима и виноградима. Разлике које се појављују су резултат добровољности пријављивања у Регистар, али имајући у виду да не постоје подстицаји за већ постојеће воћњаке, многи се одлучују да не пријављују воћњаке у Регистар 5.

Последњих година, дошло је до промене у структури воћњака и винограда те је учешће воћњака смањено на 1,2%, док је учешће површина под виноградима повећано на 2,2 %. Повећавањем површина под виноградима, стварају се предуслови и за вински туризам који може да буде један од покретача руралног развоја. Према Мастер плану Фрушке горе из 2011. године, општина Шид има изузетно велики потенцијал за подизање воћњака (и винограда) на површини од 8.669 хектара. У циљу компаративне анализе околних општина, веома је битно истаћи и податак да на подручју Фрушке горе, општина Шид у обиму производње воћа заузима треће место са учешћем од 15,5% иза Сремске Митровице (23,9%) и Ирига (22,4%). Значајније повећање површина под воћњацима и виноградима одвија се последњих неколико година, те због чињенице да је реч о младим засадима, пун обим производње се очекује наредних година. Са друге стране, недостају сладишни капацитети за произведено воће у виду УЛО хладњаче која би омогућили очување квалитета производа.

У структури ораница и башти најзаступљенија је производња жита са 50 % (око 20.539 хектара). На другом месту налази се производња индустријског биља (око 34%) на просечно око 14.164 хектара. Затим следе поврће са око 0,7 % (300 хектара) и крмно биље са око 0,4% (170 хектара). У односу на Војводину у структури ораница заступљеност жита је испод војвођанског просека (65%), а заступљеност индустријског биља је већа (25%). Заступљеност поврћа је на нивоу војвођанског просека, а крмног биља нешто мања (5% Војводина).

Према подацима из Регистра пољопривредних газдинстава у 2015. години, пољопривредна газдинства располажу са 32.652 хектара заузимају 78,8% укупног пољопривредног земљишта у Општини (у Војводини око 65%), што чини око 3% пољопривредног земљишта пољопривредних газдинстава у Војводини. Доминантна производња пољопривредних газдинстава мерена површинама обрадивог земљишта је производња житарица која учествује са 49,9% (15.063 хектара) и производња индустријског биља које учествује са 48,3% (15.771 хектара).

Пољопривредна предузећа и задруге у општини Шид са око 8.900 хектара учествују са 21,5 % у пољопривредним и са око 18% (6.900 хектара) у ораничним површинама. У структури коришћења ораничних површина, за разлику од пољопривредних газдинстава, најзаступљеније је индустријско биље са преко 50% (3.500 хектара). Житарице са просечних 3.100 хектара су на другом месту (44%).

Пољопривредна предузећа и земљорадничке задруге у општини Шид располажу и значајним капацитетима земљишта у интензивном начину коришћења шемљишта.

Површине под виноградима су смањене за преко 1/2, са 556 хектара у 2003, на 213 хектара у 2007. години. Површине под воћњацима су релативно стабилне на око 300 хектара.

У општини Шид, у посматраном периоду, производња хлебног жита – пшенице, обавља се на просечно скоро 6.000 хектара, што чини око 16 % ораничних површина општине, односно око 1,8 % површина под пшеницом у Војводини (330.000 хектара). Површине под пшеницом су изузетно стабилне и крећу се у интервалу од 5.600 – 6.700 хектара, што показује тенденцију стагнације (просечна годишња стопа раста 0,75 %).

Просечна годишња производња пшенице у општини Шид износила је 23.300 тона, што чини око 1,9 % производње пшенице у Војводини. Изразито су изражене годишње осцилације у производњи пшенице, а последица су, првенствено колебањима приноса.

Као и у Војводини, и у општини Шид, кукуруз је најзаступљенија биљна врста. Просечно

се производио на 16.100 хектара, што чини око 43% ораничних површина Општине и око 2,6 % укупних површина под кукурузом у Војводини. Површине под кукурузом су далеко нестабилније него површине под пшеницом. Просечна годишња производња кукуруза у општини Шид износила је око 90.900 тона, што чини око 2,9 % укупне производње кукуруза у Војводини (3,1 милион тона).

Шећерна репа се у посматраном периоду просечно гајила на 3.100 хектара, што чини 8,2% ораница општине, односно 6% укупних површина под шећерном репом у Војводини (52.000 хектара). У сетвеној структури шећерна репа је учествовала просечно са око 25% у површинама под индустријским биљем. Просечан принос шећерне репе износио је око 43,4 t/ хектару и био виши од просека Војводине (38,5 t/ хектару) за 13%.

Соја је најзначајнијан индустријска биљка у општини Шид. Са просечних 7.725 хектара површина, соја учествује са 20,4 % у ораничним површинама, односно са чак 62,4% у површинама под индустријским биљем. Површине под сојом су стабилне и показују тенденцију раста ($p = 4,57\%$). Површине под сојом у општини Шид чине 6% укупних површина под сојом у Војводини (око 130.000 хектара). Просечан принос соје од 2,6 t/ хектару за 8% је виши од просечног приноса у Војводини (2,4 t/ хектару).

Сунцокрет је индустријска биљка која није значајније заступљена у општини Шид. Са просечних 936 хектара површина, сунцокрет учествује са 7,6 % површинама под индустријским биљем. Просечан принос сунцокрета од 1,98 t/хектару на нивоу је просечног приноса у Војводини (1,9 t/хектару). Просечна годишња производња сунцокрета од 1.900 тона чини око 0,6 % укупне производње сунцокрета у Војводини (300.000 тона).

Пасуљ је значајан усева за пољопривредна газдинства у општини Шид. Он се просечно гајио на 360 хектара, што је око 4% површина под пасуљем у Војводини. Просечан принос пасуља од 1,31 t/хектару већи је од војвођанског просека (1,12 t/хектару) за 17%.

Према подацима из РПГ за 2015. годину, у општини Шид најзаступљеније ратарске културе биле су индустријско биље, житарице и крмно биље. Више од половине обрадивог земљишта појединих насеља било је под индустријским биљем и то у Адашевцима (55,3%), Вишњићеву (54,4%), Илинцима (65,8%) и Јамени (58,5%). Житарице су преовладавале у већем броју насеља шидске општине, те је под житарицама у Бингули било 54,2% површине обрадивог земљишта овог насеља, Гибарац (50,6%), Ердвик (55,6%), Љуба (64,2%), Моловин (72%), Привина Глава (51,3%) и Бикић До (76,47%).

Засади под воћем и грождем су знатно мање заступљени од ратарских култура, међутим, поједина насеља се издвајају по површини ових засада. Највеће површине под засадама воћа и винограда су у Ердвику 173 хектара, што у односу на укупно обрадиву површину овог насеља износи 5,2%, у Кукујевцима 136 хектара (5,5%), у Беркасову 108 хектара (8,6%), у Бингули 97 хектара (5,3%), у Моровићу 103 хектара (6%) и у Привиној Глави 62 хектара што износи 11,6% укупне обрадиве површине овог насеља.

Сточарство, овчарство, свињарство и живинарство

У периоду од 2003-2007. године, број говеда као и број крава и стеоних јуница у општини Шид учествовао је са око 1,6 % у укупном броју говеда, односно крава и стеоних јуница у Војводини. Просечан број говеда износио је 3.555 грла годишње и кретао се у интервалу од 2.859 у 2004. до 4.446 у 2007. години, и растао је по просечној годишњој стопи од 9,3 %, мада је основно стадо говеда – краве и стоне показује смањење. Током 2015. године, просечан број говеда био је 4.332 грла, што показује да се тренд кретања сточног фонда није знатно мењао.

Промене у производним показатељима, у посматраном периоду, у свињарству биле су, такође, повољне. Основно стадо свиња (крмаче и супрасне назимице) повећавало се по стопи од 2,2 % годишње. Просечан годишњи број крмача и супрасних назимица, који је у посматраном периоду просечно износио око 5.400 грла

годишње, варирао је у зависности од „циклуса свиња” од 4.800 у 2003. години до 6.500 грла у 2006. години. Повећање основног стада свиња одразило се позитивно на укупан број свиња. Укупан број свиња просечно је износио око 41.000 грла и повећавао се по стопи од 6,8% годишње. Број свиња је повећан са 37.600 у 2003. на 52.160 у 2007. години.

У периоду од 2006. до 2015. године, бројно стање свиња је било у наизменичном паду и расту, мада бројчано знатно мање него у протеклом периоду. Почевши од 2006. године када је на територији општине Шид било свега 29.645 грла свиња, затим раста од чак 75,95% током 2007. године када је побројано 52.160 грла, следе године које поново бележе смањење броја свиња, те је током 2012., 2013. и 2014. године било око 31.000 грла а током 2015. године нешто више, око 38.000 грла.

Овчарска производња у општини Шид има одређени економски значај за њену пољопривреду. Број оваца растао је по стопи од 1,2% годишње, док је приплодно стадо брже расло (стопа 6,4%). Током 2015. године у општини Шид бројно стање оваца и коза је било око 3150.

Живинарска производња у општини Шид у посматраном периоду, не показује позитивна кретања. Просечан број живине износио је око 156.000 грла. Број живине показује тенденцију пада по просечној годишњој стопи од -12,6% годишње.

Генерално посматрано, концентрација стоке веома заостаје за интензивном пољопривредом ЕУ, тако да има још доста простора за даљи развој сточарске производње.

Можемо закључити да су говедарство и овчарство у претходном периоду у општини Шид били мање заступљенији и развијенији у односу на своје непосредно окружење – Војводину у целини. За разлику од њих, свињарство је на знатно вишем степену заступљености и интензивности него што је то у Војводини (за 26% више), док је живинарство заступљено на нивоу војвођанског просека. Од сточарских производњи говедарска производња мање је заступљена (за 31%) од просека Војводине.

На основу добијених квантитативних резултата анализе производних показатеља сточарске производње, могу се извући закључци да још увек нису створени позитивни и стабилни услови за развој сточарства. Добри резултати у свињарству и позитивне тенденције у говедарству и овчарству у великом степену условљени су коректним мерама прерађивачке индустрије (млекарне и кланице) и премирањем производње млека и приплодног подмлатка од стране државе.

Визија руралног развоја и унапређења пољопривреде Општине Шид

Визију руралног развоја и унапређења пољопривреде општине Шид поделили смо у три под-визије:

1) Визија развоја пољопривреде општине Шид

Визија развоја пољопривреде подразумева развој динамичне и конкурентне пољопривреде:

- а) састављене од пољопривредних газдинстава која се баве искључиво пољопривредном и/или се баве пољопривредом као додатним извором прихода,
- б) која производи квалитетне производе користећи добру пољопривредну праксу,
- в) која обезбеђује задовољавајући доходак пољопривредним газдинствима,
- г) која фокусира своју производну делатност на задовољавање потреба и преференција потрошача,
- д) која блиско сарађује са прехрамбено-прерађивачком индустријом,
- ђ) која одрживо користи природне ресурсе,
- е) која је кохезивно интегрисана у остатак руралне економије и друштва и
- ж) која на позитиван начин и у значајној мери доприноси заштити животне средине.

2) Визија развоја прехрамбене индустрије општине Шид

Визија развоја прехрамбене индустрије подразумева развој индустрије која је:

- а) усмерена ка задовољавању потреба и жеља потрошача,
- б) са јаком тенденцијом ка иновацијама, квалитету, високом степену хигијене хране и стандардима безбедности хране,

- в) са снажним, агресивним маркетингом, на појединачном и колективном нивоу,
- г) заснована на развоју снажних односа сарадње са пољопривредницима и њиховим организацијама/удружењима пољопривредних произвођача,
- д) у стању да гарантује високе стандарде квалитета и безбедности хране,
- ђ) конципирана на такав начин да оптимално користи произвођачке капацитете,
- е) у стању да обезбеди довољну профитабилност за неопходна улагања и придобијање способног и искусног менаџерског кадра и
- ж) способна да подстиче развој малих и средњих предузећа која производе и пласирају на тржиште производе са заштићеном ознаком порекла (PDO- Protected Designation of Origin) и производе са заштићеном географском ознаком (PGI- Protected Geographical Indication), као и производе базиране на традиционалним рецептима.

3) Визија руралног развоја општине Шид

Визија руралног развоја општине Шид подразумева развој руралне економије и друштва у коме:

- а) постоје одрживе и јаке сеоске заједнице, са демографском равнотежом, задовољавајућим дохотком и довољним могућностима за запошљавање, у којима се становници лако прилагођавају економским, друштвеним, политичким и еколошким променама (“живо село“),
- б) се највећи могући број становника задржава на селу,
- в) постоје једнаке могућности за све становнике руралних области, који ће имати приступ образовању, стручном оспособљавању и доживотном учењу (друштвено праведно село),
- г) се посебна пажња посвећује осетљивим категоријама становништва (мањинске групе, млади, стари, жене и сл),
- д) су културни идентитет руралних заједница као и њихови принципи, обичаји, традиција и “заједништво” очувани и ојачани (село са културним идентитетом),
- ђ) се животна средина, која представља најзначајнију вредност и богатство за

- становништво руралних области, у највећој могућој мери поштује и штити,
- е) је раст руралне економије заснован на принципима одрживости (одрживо село),
- ж) снажна друштвена повезаност и посебне мере доприносе смањивању сиромаштва и социјалног искључивања свих категорија друштва (социјална компонента села).

Трансфер знања и информација

Пољопривредна стручна служба "Сремска Митровица "д.о.о. Сремска Митровица са различитим облицима организовања, ради на унапређењу пољопривредне производње у Срему пуних 64 године.

Саветодавна служба ПСС Сремска Митровица обухвата 4 општине: Сремска Митровица, Шид, Пећинци, Стара Пазова са 69 насељених места на 153 000 ha обрадиве површине, и 71 066 домаћинстава.

Делатности ПСС Сремска Митровица су: пољопривредна саветодавна служба; пољопривредне лабораторије -фитосанитарна (по овлашћењу), семенска (акредитована), педолошка (акредитована); контрола производње семенских усева на територији Срема; научно - истраживачки рад (огледи у којима се испитују сорте, хибриди, ђубрива, пестциди, толерантност сорти на штетне агенсе); прогнозно -извештајна служба.

Рад саветодаваца код одабраних газдинстава на унапређењу биљне производње подразумева:

- праћење производње код произвођача и ефекат примењене технологије едукација произвођача на предавањима;
- путем пољских макро и микроогледа годишње се испитује велики број сорти и хибрида:стрних жита, кукуруза, шећерне репе, соје и осталих усева;
- најродније проверене сорте и хибриди препоручују се у производњу;

- уводе се нови приступи у технологији гајења биљака отпорних или толерантних на болести;
- уводе се методе рационалне исхране гајених биљака путем контроле плодности земљишта;
- обезбеђује се заштита биљака од болести, штеточина и корова;
- предлажу се решења за проблеме настале као последица климатских или других појава.

Рад саветодаваца код одабраних газдинстава на унапређењу у сточарској производњи:

- едукација произвођача на радионицама и предавањима;
- осавременавање расног састава;
- примена програма мера селекције и репродукције;
- увођење нових технологија у производњу;
- повећање квалитета и квантитета производње уз позитивне економске ефекте;
- решавање проблема производње са конкретним саветима и услугама уз константно праћење резултата;
- организовање пољопривредних произвођача – формирање удружења, задруга и њихов значај.

ПСС Сремска Митровица организује семинаре, саветовања, предавања, радионице, манифестације и посете. ПСС представља средства за заштиту биља, организује предавања на тему безбедне примене пестицида и уклањања амбалажног отпада од средстава за заштиту биља, представљање начина и могућности коришћења мера подршке, кредита и подстицаја у пољопривреди од стране Секретаријата за пољопривреду, водопривреду и шумарство АПВ, представљање заинтересованим произвођачима систем обавештавања путем СМС порука.

Неке од тема на које се организују едукације су физиолошке промене на биљкама изазване недостатком или сувишком хранива у земљишту, технологија производње соје, актуелна проблематика у производњи кукуруза, заштита стрних жита, вођење књиге поља, измена и допуна закона о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју, конкурси покрајинског секретаријата за пољопривреду АПВ, технологија производње сунцокрета и препорука за избор хибрида.

ТАБЕЛАРНИ ПРИКАЗ ПЛАНИРАНИХ МЕРА И ФИНАНСИЈСКИХ СРЕДСТАВА

Табела 1. Мере кредитне подршке

Редн и број	Назив мере	Шифра мере	Планиран и буџет за меру (укупан износ по мери у РСД)	Износ подстицаја по јединици мере (апсолутн и износ у РСД)	Износ подстицаја по кориснику (%)	Максималн и износ подршке по кориснику (ако је дефинисан) (РСД)
1.	Кредитна подршка	100.2	4.000.000	/	50 % од износа камате од максималних 10% каматне	/

					стопе за краткорочне кредите
	УКУПНО		4.000.000		

Табеларни приказ планираних финансијских средстава

Табела 2. Финансијски оквир програма

Буџет	Вредност у РСД
Укупан износ средстава из буџета АП/ЈЛС планираних за реализацију Програма подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја	/
Планирана средства за директна плаћања	/
Планирана средства за кредитну подршку	4.000.000,00
Планирана средства за подстицаје мерама руралног развоја	/
Планирана средства за мере које нису предвиђене у оквиру мера директних плаћања и у оквиру мера руралног развоја	/

Циљна група и значај промене која се очекује за кориснике након примене Програма

Програмом мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја за територију Општине Шид утврђује се структура мера, односно намена и начин коришћења средстава за 2016. годину, у укупном износу од **4.000.000,00** динара, за то, одређених, Одлуком о буџету Општине Шид за 2016. годину.

Потенцијални корисници мера подршке су физичка лица-носиоци регистрованог породичног пољопривредног газдинства са територије Општине Шид са активним статусом у складу са Правилником о упису у регистар пољопривредних газдинстава и обнови регистрације и правна лица (задруге).

Реализација Програма, односно дефинисане мере допринеће:

- 1) модернизацији производње и јачању производне конкурентности:
 - повећање продуктивности газдинства,
 - смањење производних трошкова;

- 2) достизању националних и стандарда ЕУ на пољу:
 - заштите животне средине,
 - јавног здравља,
 - здравља животиња и биљака,
 - добробити животиња,
 - заштите на раду;
- 3) повећању квалитета производа;
 - побољшању конкурентности породичних пољопривредних газдинстава;
 - увођењу нових технологија и иновација, и отварање нових тржишних могућности;
 - побољшању квалитета производа;

Пољопривредна политика и политика руралног развоја Републике Србије обухвата низ мера и активности које предузимају надлежни органи у циљу обезбеђивања квалитетне и здравствено исправне хране, јачања конкурентности пољопривредних производа на тржишту у условима неповољних економских кретања, подизања нивоа животног стандарда пољопривредника, пружања подршке руралном развоју и заштити животне средине од негативних утицаја пољопривредне производње.

Информисање корисника о могућностима које Програм пружа

По усвајању Програма мера подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја за територију Општине Шид за 2016. годину од стране Општинског већа, исти се објављује на званичном сајту Општине Шид.

Информисање потенцијалних корисника о мерама Програма, врши се такође, путем организовања и одржавања трибина и предавања за локално сеоско становништво, путем локалних медија, дистрибуцијом штампаних обавештења преко сеоских месних канцеларија (флајери, обавештења).

Информисање потенцијалних корисника врши се и непосредним контактом у просторијама Општинске управе Шид, Канцеларији за пољопривреду и радом на терену.

Мониторинг и евалуација/надзор реализације Програма

Мониторинг те процене и надзор реализације Програма се врши у оквиру рада Општинске управе Шид, Канцеларије за пољопривреду формирањем базе података чији су основни параметри број физичких лица те износи додељених средстава по физичком лицу као и подаци о приносима пољопривредних култура. Такве формиране базе чине полазну основу планирања те статистичких пројекција мера у будућности, као и основ доношења одлуке о увођењу нових мера и напуштања постојећих у Програме наредних година.

Опис планираних мера

Опис мера

Назив мере: КРЕДИТНА ПОДРШКА

Шифра мере: 100.2

100.2.1. Суфинансирање камата за пољопривредне кредите

Образложење

У складу са Законом о подстицајима у пољопривреди и руралном развоју, јединице локалне самоуправе (“Сл. гласник РС” број 10/2013, 142/2014 и 103/2015) могу да утврђују меру кредитне подршке. Кредитна подршка ће се реализовати суфинансирањем камата за пољопривредне кредите.

Пољопривреда делатност подразумева ангажовање значајне масе новчаних средстава сваке године, било да се ради о улагању новца у репроматеријал, било да се ради о улагању у нове засаде, основно стадо, наводњавање и остале инвестиције. Стални извори финансирања су не само предуслов за повећање производње, већ и за одржавање већ постојећег нивоа производње. Свако породично пољопривредно газдинство које жели да успешно послује пољопривредни кредит види као могућност обезбеђења готовог новца и повећања профита. Ипак, банке као финансијске институције мала и средња породична газдинства, препознају као клијенте са већим степеном ризика. Ово произилази, пре свега, из чињенице да се већи део прихода газдинства не одвија преко рачуна. Посебну отержавајућу околност представљају високе каматне стопе и неусклађеност рокова отплате са роковима прилива средстава на пољопривредним газдинствима и неусклађеност грејс периода са врстом производње, односно инвестицијом.

Ова мера је у складу и националном и локалном аграрном политиком, односно Стратегијом пољопривреде и руралног развоја 2014 – 2024 године.

Кредитна подршка путем суфинансирања камате за пољопривредне кредите представља меру којом се пољопривредним газдинствима омогућава лакши приступ коришћењу кредита код пословних банака и на тај начин се стварају повољнији економски услови за обезбеђење неопходних финансијских импута за постојећу производњу и за инвестиционе активности за започињање и унапређење пољопривредне производње.

У Структури кредитне подршке, разликују се две врсте подршке која се тим путем финансира. Наиме, кредитна подршка се односи

на краткорочне кредите са роком отплате до 1 године.

Кредитна подршка краткорочних кредита се односи на наменске краткорочне кредите са роком отплате до 1 године чији је предмет куповина репроматеријала за сетву (семенски и садни материјал за ратарство, воћарство и повртарство; свих врста вештачког ђубрива и свих врста средстава за заштиту биља).

Циљеви мере

Позитиван утицај на стабилност дохотка пољопривредних газдинстава и раст конкурентности уз прилагођавање захтевима тржишта, повећање дохотка на пољопривредним газдинствима су општи циљеви ове мере, а модернизација производње и унапређивање квалитета производа, повећање површине под засадима и другим културама, представљају специфичне циљеве.

Веза са мерама Националног програма за рурални развој

Није применљиво.

Крајњи корисници

Крајњи корисници мере су: су физичка лица, носиоци активног породичног пољопривредних газдинстава која су уписана у Национални регистар газдинстава.

Економска одрживост

Економску одрживост улагања кроз одређену форми, подносилац захтева ће достављати банци у зависности од износа кредита и пословне политике саме банке. Локална самоуправа дефинише намену коришћења кредитних линија.

Општи критеријуми за кориснике

Општи критеријуми за коришћење средстава по овој мери су:

Да би физичко лице носилац активног регистрованог породичног пољопривредног газдинства постао корисник кредитне подршке, мора претходно испунити следеће опште услове :

- 1) Да је физичко лице - носилац активног регистрованог породичног пољопривредног газдинства;
- 2) Да, корисник, физичко лице (носилац активног регистрованог породичног пољопривредног газдинства) има пребивалиште на територији Општине Шид;

Листа инвестиција у оквиру мере

Шифра	Назив инвестиције	Износ
100.2.1	Суфинансирање камата за пољопривредне кредите	4.000.000,00

Критеријуми селекције

Критеријуми селекције се не примењују при реализацији ове мере, већ се средства одобравају по редоследу пријема потпуних захтева, односно одобрених кредитних линија од стране изабраних пословне банке, до утрошка средстава.

Интензитет помоћи

Исплата 10 индексираних поена од износа камате за кредите са роком отплате од 1 године (краткорочни кредити). У овом домену кредитна подршка се спроводи у односу на кредите чији износи се крећу у распону 100.000,00 од 300.000,00 до динара.

Индикатори - показатељи

Редни број	Назив показатеља
1.	Број корисника кредитних линија са суфинансираном каматом
2.	Укупан износ ангажованих средстава пословне банке

Административна процедура

Кредитна подршка за краткорочне кредите спроводи се од стране Општинске управе Шид, Канцеларије за пољопривреду, на начин што ће се спровести Јавни позив пословним банкама које су заинтересоване за ову врсту сарадње. Исти ће бити објављен на сајту Општине Шид, огласној табли те осталим локалним средствима јавног информисања. У јавном позиву биће наведени сви услови које пословне банке морају да испуне како би се са истим могао закључити уговор о пословно техничкој сарадњи као и обавезни елементи понуде банака за краткорочно кредитирање. Након истека рока за подношење понуда банака, исте се прослеђују надлежној Комисија чији је основни задатак провера исправности понуда са становништа благовремености, потпуности и усаглашености са условима из јавног позива, те давање предлога са којим пословним банкама закључити уговор о пословно техничкој сарадњи. Уговор о пословно техничкој сарадњи ће се закључити са свим пословним банкама чије су понуде благовремене, потпуне и у складу са Јавним позивом. Након закључења уговора, заинтересована лица се обраћају захтевом пословним банкама за одобрење краткорочног кредита, а кредитна подршка се одобрава кроз тесну сарадњу банака и Општинске управе на плану испуњености, потенцијалних корисника кредитне подршке, услова који важе за краткорочно кредитирање. С тим у вези одобравање кредитне подршке се врши након достављања документације од стране пословне банке и то :

1. примерака уговора о кредиту потписаног са корисником кредита из кога ће бити видљиво да се кредит узима за набавку репроматеријала за сетву;
2. предрачуна или рачун набавке предмета кредитирања односно примерак уговора о купопродаји;
3. одговарајуће исправе, као доказа, реализације уговора о кредиту (доказ о трансферу средстава – извод стања и

промена средстава на дан реализације уговора о кредиту);

4. потврде о активном статусу пољопривредног газдинства
5. одговарајућег документа са обрачуннатим износом камате коју треба да плати Општина.

Општинска управа, Канцеларија за пољопривреду ће уједно бити сервис за пружање свих неопходних информација заинтересованим лицима за ову врсту кредитне подршке, о условима под којим се иста одобрава.

За ову меру кредитне подршке је то да се додела средстава врши до утрошка, за то буџетом, опредељених средстава као и да се расподела средстава врши по основу Решења којег доноси председник Општине Шид.

ИДЕНТИФИКАЦИОНА КАРТА
Анекс 1. Идентификациона карта АП/ЈЛС

Табела : Општи подаци и показатељи

Назив показатеља	Вредност, опис показатеља	Извор податка и година
ОПШТИ ПОДАЦИ		
Административни и географски положај		
Аутономна покрајина	Војводина	Устав РС
Регион	Војводина	рзс*
Област	Сремска	рзс*
Град или општина	Шид	рзс*
Површина	687 km ²	рзс*
Број насеља	19	рзс*
Број катастарских општина	18	рзс*
Број подручја са отежаним условима рада у пољопривреди ПОУРП ⁽¹⁴⁾	/	
Демографски показатељи		
Број становника	34188	рзс**
Број домаћинстава	12331	рзс*
Густина насељености (број становника / површина, км ²)	50	рзс
Промена броја становника 2011:2002 (2011/2002*100 – 100)	-4,78	рзс**
1) у руралним подручјима АП/ЈЛС	/	
Учешће становништва млађег од 15 година (%)	13,56	рзс**
Учешће становништва старијег од 65 година (%)	16,84	рзс**
Просечна старост	42,5	рзс*
Индекс старења ⁽¹⁵⁾	124,2	рзс*
Без школске спреме и са непотпуним основним образовањем (%)	14,3	рзс*
Основно образовање (%)	23,2	рзс*
Средње образовање (%)	40,8	рзс*
Више и високо образовање (%)	12,4	рзс*
Пољопривредно становништво у укупном броју становника %	19,5	процена
Природни услови		
Рељеф (равничарски, брежуљкасти, брдски, планински)	равничарски (сремско-равничарски), брдско-планински 10 насеља	интерни
Преовлађујући педолошки типови земљишта и бонитетна класа ⁽¹⁶⁾	чернозем, гајњача и црница 3 класа 5 класа 2 класа 4 класа	Служба за катастар Срем.Митро вица
Клима (умерено-континентална, субпланинска, ...)	умерено-континентална	интерни
Просечна количина падавина (mm)	650	интерни
Средња годишња температура (°С)	11	интерни
Хидрографија (површинске и подземне воде)	Река Сава, Река Босут, Река Студва, језера Сот, Брује и Мохарач	интерни
Површина под шумом (ha)	20636	рзс*
Учешће површина под шумом у укупној површини АП/ЈЛС (%)	16,6	рзс*

Пошумљене површине у претходној години (ha)	45.94 ha	рзс*
Посечена дрвна маса (м ³)	77864 м ³	рзс*
ПОКАЗАТЕЉИ РАЗВОЈА ПОЉОПРИВРЕДЕ		
Стање ресурса		
Укупан број пољопривредних газдинстава:	4553	рзс***
Број регистрованих пољопривредних газдинстава (РПГ):	4196	Управа за трезор ¹
- породична пољопривредна газдинства (%)	/	
- правна лица и предузетници (%)	/	
Коришћено пољопривредно земљиште (КПЗ) (ha)	40970	рзс***
Учешће КПЗ у укупној површини ЈЛС (%)	59,46	интерни
Оранице и баште, воћњаци, виногради, ливаде и пашњаци, остало ¹⁸ (ha, %)	37,708;543;990;370, 1018, 341;расадници ha	рзс***
Жита, индустријско биље, поврће, крмно биље, остало ¹⁹ (ha, %)	50 %, 34%, 0,7%, 0,4%	рзс***
Просечна величина поседа (КПЗ) по газдинству(ha)	9	рзс
Обухваћеност пољопривредног земљишта комасацијом (ha)	/	
Обухваћеност земљишта неким видом удруживања(ha)	/	
Пољопривредна газдинства која наводњавају КПЗ (ha)	100	интерни
Одводњавана површина КПЗ (ha)	1200	интерни
Наводњавана површина КПЗ (ha)	148	рзс***
Површина пољ.земљишта у државној својини на територији АП ²⁰ (ha)	450,000	интерни
Површина пољ.земљишта у државној својини која се даје у закуп: (ha)	6617,3723	интерни
физичка лица % : правна лица%	90:10	интерни
Говеда, свиње, овце и козе, живина, кошнице пчела (број)	4332,41000,3150,156000,5000	рзс***
Трактори, комбајни, прикључне машине	6350,171,21250	рзс***
Пољопривредни објекти ² (број)	8817	рзс***
Хладњаче, сушаре, стакленици и пластеници(број)	13,164,1,160	рзс***
Употреба мин. ђубрива, стајњака и средстава за заштиту биља (ha)	32219-3507, 1695-1513, 333678-3540	рзс***
Број чланова газдинства ²² и стално запослени на газдинству: (број)	10233	рзс***
(на породичном ПП : на газдинству правног лица / предузетника)	/	
Годишње радне јединице ²³ (број)	5000	рзс***
Земљорадничке задруге и удружења пољопривредника ²⁴ (број)	27 удружења	интерни
Производња пољопривредних производа²⁵(количина):		
- биљна производња (t)	234585	рзс***
- сточарска производња(t, lit, ком)	4325,3533200,24000000	интерни
ПОКАЗАТЕЉИ РУРАЛНОГ РАЗВОЈА		
Рурална инфраструктура		

<i>Саобраћајна инфраструктура</i>		
Дужина путева ²⁶ (km)	183	рзс*
Поште и телефонски претплатници (број)	19,11891	рзс*
<i>Водопривредна инфраструктура</i>		
Домаћинства прикључена на водоводну мрежу (број)	12535	рзс*
Домаћинства прикључена на канализациону мрежу (број)	5772	рзс*
Укупне испуштене отпадне воде (хиљ.м ³)	792418	рзс*
Пречишћене отпадне воде(хиљ. м ³)	100	рзс*
<i>Енергетска инфраструктура</i>		
Производња и снабдевање електричном енергијом ²⁷ (број)	/	
<i>Социјална инфраструктура</i>		
Објекти образовне инфраструктуре ²⁸ (број)	5основне,2средње,1висока	рзс*
Број становника на једног лекара	611	Дом здравља
Број корисника социјалне заштите	3473	Цр Шид
Диверзификација руралне економије		
Запослени у сектору пољопривреде, шумарства и водопривреде ²⁹ (број)	894	рзс* рзс***
Газдинства која обављају друге профитабилне активности ²⁹ (број)	/	
Туристи и просечан број ноћења туриста ³¹ на територији АП/ЈЛС(број)	413332-994316 8000-4900	рзс*
Трансфер знања и информација		
Пољопривредна саветодавна стручна служба	Да пссссм	интерни
Пољопривредна газдинства укључена у саветодавни систем ³²	2500	ПССС

Овај Програм ступа на снагу даном доношења.

ОПШТИНСКО ВЕЋЕ ОПШТИНЕ ШИД

Број:320-166/П-16

Дана: 28.04.2016.

Шид

ПРЕДСЕДНИК
Никола Васић

САДРЖАЈ

Број акта	Назив	Страна акта
-----------	-------	-------------

ОПШТИНА ШИД
Општинско веће

3. Програм подршке за спровођење пољопривредне политике и политике руралног развоја Општине Шид за 2016. годину	3
--	----------

Службени лист општине Шид, излази по потреби,
Издавач Општинска управа општине Шид, Одељење за скупштинске и правно-стручне послове,
Карађорђева бр. 2 Шид.
Уредник Ромко Папуга, начелник општинске управе општине Шид, телефон: 022/712 – 544
www.sid.rs